

Complete

Pagtaengan ken Salun-at

DADDUMA A
NAGUNEG

◆ ◆ ◆

MAYSA A NA-
RAGSAC A
BALAY

◆ ◆ ◆

TI PARICUT TI
PANNURSO

◆ ◆ ◆

TI PANAGTABA-
CO MACAANA-
NO AYA ITI
ILALAING?

◆ ◆ ◆

DAGITI NAPA-
TEG A PANGBA-
NGON ITI BAGI

◆ ◆ ◆

INDIVIDUALIS-
MO WENNO
MINNAYSA

◆ ◆ ◆

TI WAGAS TI
PANANGIPASU-
BLI TI DIOS

◆ ◆ ◆

AMIN A BANAG
AGBALINDA A
BARO

◆ ◆ ◆

TI BARO A TA-
WEN

Basaem ti Pa-
gina 8

JAMES WHITE LIBRARY
ANDREWS UNIVERSITY
BERRIEN SPRINGS, MICHIGAN
HERITAGE ROOM

10

CENTAVOS

MAIPAAY ITI PAGTAENGAN

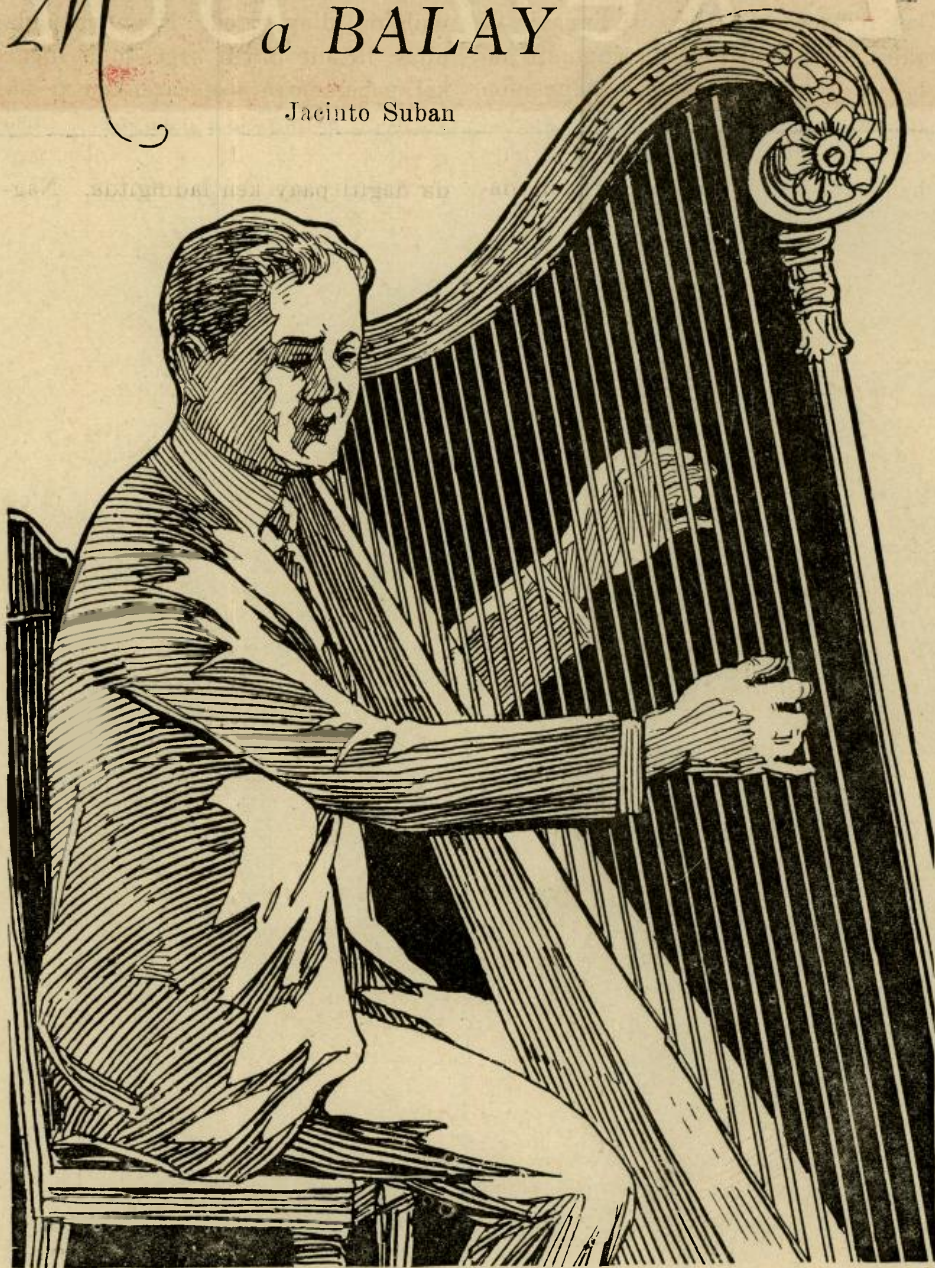
MAYSA a NARAGSAC a BALAY

Jacinto Suban

Maysa a daan a sarita cunana nga iti naminsan a tiempo maysa a bungoy dagiti naragsac nga angeles immulogda iti toctoc ti maysa a turod nga adayu manipud cadagiti balbalay dagiti tattao ket pinunnoda ti tangatang iti nasam-it ken natunos a timec dagiti arpada. Dagiti caycayo inrucobda dagiti sangsangada iti panagraem, dagiti agtaytayab iti tangatang insardengda dagiti payacpada tapno dumnggeda, ket dagiti iciean cadagiti barbaresbes iti asideg intungangawda dagiti tengngedda tapno timudenda ti musica. Uray dagiti angeles met laeng a nairuam a dimneg cadagiti canta ti langit, natignayda gapu iti nasam-it a musica a parnuayda. Apaman a nacapagsacnap ti aweng ti musica iti ngato ti bassit a tanap, cas itay maysa a milagro nagparang ti maysa a napintas a balay a naggapu iti tucoec ti turod.

Maysa cadagiti angeles napanna inasitgan ti maysa a napanglaw a familia nga agtaeng iti maysa a marmarba a calapaw iti asideg ket kinunana: "Iccandacayo ti maysa a napintas a balay nga isunomi iti daan a calapawyo. Napaliw ti Dios ti nasam-it a panagbiagyo ket binilinnacami nga iccandacayo ti maysa a napinpintas a balay. Sursuroenyo ti agbiag iti naragsac a panageacabbalay a cas ti inruamyo ket daytoy a balay cucua-yonto iti agnanayon. Ngem laglagipenyon nga apaman a palubosanyo ti riri wenno awan a tunos a dumteng iti gimongyo, mapucawoyonto toy a balay."

Idinto nga aglaplapananda iti rag-o dagiti agcacabsat sipapasneda a nangicari a paesiatendanto amin nga aniniwan ti gura iti pusoda. Iti dagup ti lubong iti dayta a tiempo awan maysa a familia a naimimbag

Ti agtutubo a lalaki pinakinakemna nga inna pasublien ti napucaw a balay

ti biagna ngem ti panagbiag dayta a familia. Uray dagiti nailangitan a parsua nagmalmalangada gapu iti kinatunos a nagari iti gimongda. Tunggal isasarungcarda iti dayta a balay indumogda dagiti ululoda iti panag-

raemda.

Ngem iti naminsan nga aldaw iti maysa a canito a dida naaluadan ti cabusor ti amin nga imbag naiserreca ti riri iti dayta apapalan a balay. Dagiti agcacabsat nagaapada. Nalipa-

PAGTAENGAN KEN SALUN-AT, warnacan a rummuar iti binulan. Indeppel ken inwarnac ti Philippine Publishing House, 1925-1939 Luna. Pasay, Rizal. Bayad ti panagpaitulod, iti Filipinas P1.00 iti macatawen; iti gangannaet a daga, ranginggina. Inton kiddawenyo ti pannacabaliw ti lugar a paitulodan ti periodicoyo ibagayo coma ti daan a direccionyo ken ti baro a direccionyo. Entered as second-class matter at the post office at Manila, P. I.

tanda ti balacad ti angel, nalipatanda nga iturayan dagiti ricnada. Naturogda iti dayta a rabii a napno ti butbuteng ti pusoda. Ket nagladingitanda ta idi macariingda iti bigat nasaracanda a nagpucawen iti agnanaon. Nasaracanda dagiti bagbagida nga addadan a nacaidda iti carootan ket ti boocda narusep iti linnaaw iti rabii. Agpigpigergerda gapu iti nalaus a lammina, lammin a dumanon iti pata dagiti tultulangda. Nagbabawida iti biddutda, ngem ti panagbabawida awan naaramidna no di idadakes dagiti banbanag. Oh amangan no nasapsapa bassit ti idadateng dayta a babawi! Nalagipda manen nga awan ti umuna a panagbabawi no di la canayon a maududi.

Dagiti agtaeng idiy ili isuda a nacadamag iti historia toy datdatlag a balay nanipud panagparangna aginggat panagpucawna, natinongda a pasublien dayta a balay. "Nasam-it a musica idi ti nangpataud iti dayta a balay," kinunada, "nalabit mabalin a pasublien babaen ti nasamiit a musica." Nagalada cadagiti violin ken gitarra ken harpa, ket sinursuroanda a nalaing dagiti ramay ken lapayagda cadagiti nasayaat a musica.

Idi ammoda a nalaingen dagiti caimbagan a tocarda napanda iti batog daydi balay a nagpucaw ket tinocarda dagiti instrumentoda. Ngem awan ti balay a nagparang.

Maysa nga agtutubo a lalaki nga ambicioso pinakinakemna iti pusona nga inna pasublien ti napucaw a balay. Ninamnamana a no ipasneena ti agtocar, ti bannongna mabalangatao iti gasat ket palalonto ti ragsacna. Iti adu a lawas nagensayo iti violinna ket idi impagarupna nga ammona a nalaingen ti agtocar napan iti daydi a disso ket babaen ti musicana pasublienna ti nagpucaw a balay.

Idi adda iti dalanna, nasabetna dagiti sabsabali a bumuvolin a nalalaling ngem isu, isuda a naggapuda met idiy a disso. Nasaoda kencuana a pinadasda ti nagtocar a nagpatpatnag ken nagmalmalem ngem dida napasubli ti balay. Dagiti dadduma imboongda dagiti violin ken gitarrada gapu iti dackel a pannacapaayda. Dagiti dadduma inlunodda dagiti aldaw nga impaayda iti panagenensayoda. Tunggal maysa adda imimpenna a gura ken apal iti pusona.

"Umaycay cumuyog caniac, ket padasentay ti agtocar iti maminsan pay," indagdag ti agtutubo a lalaki nga ambicioso. "Nalabit no agtutunos-tayo nga agtocar, nagasatto ti banag ti aramidtayo."

Daiti napaay ken agdaydayengdeng a musico naminsan pay a simublida idiy turod. Naguurnongda idiy licmut daydi sagrado a lugar ket pagammoan toctocarendan ti favoritoda a musica a cacuyog ti puso ken cararwada. Idi cuan nalipatanda dagiti paay ken ladingitda. Nagcarayam a simrec iti uneg dagiti puspusoda dagiti ricna ti talna ken rag-o ken tunos ken panagmaymaysa ken pannacapnec. Intuloyda ti nagtocar iti nagdanunan kinaimbag cas ti nabalinda. Nabannogda ngem dida incancano. Nabisinan ken nawawda ngem dida napupuutan—ket palalo ti ragsacda.

Calpasan ti sumagmamano nga horas a panagtocarda a situtunos, nasdaawda a nacakita a ti atep ti napintas a balay nagininayad a nagparang iti licudan ti turod. Intuloyda ti nagtocar a cacuyog ti napasnasneec a puso aginggat nakitada ti sibubukel a balay a nagtaecer iti sangoda. Dagiti atep ken tawa ti balayda simmilapda iti sango ti init iti bigbigat.

TI PANAGTABACO Macaanano Aya iti Ilalain!

Frank L. Wood

Dagiti macaranggas a bunga ti tabaco maiparangrangda iti nagecadua a wagas: local ken sistematico, weno ti masnup a paset ti bagi ken ti dagup ti paset ti bagi. Dagiti maibunga a local agtaudda iti macaranggas a quimica iti uneg ti asuc. Dagiti local isudat macagapu iti panaguyec ti managtabaco, ket macapalacada iti panageancer ti bibig, dila, carabucob, ken tubong ti bara, ken ti pay panagsarut ti bara. Dagiti maibunga a sistematico agtaudda iti ibungna ti nicotina cadagiti murdong ti nervios, aglalo cadagiti murdong dagiti ururat nga arterias iti amin a paset ti bagi. Ti sabidong a nicotina ti tabaco macapagbettec cadagito

Daytoy isut maysa la a sarita a nalabit awan caipapananna cadagiti di nasursuroan nga espiritu. No sino ti nangisurat iti casta a sarita ditay ammo. Ngem amangan nagpuodno ti leccion nga iyegna iti imatangtayo! Dayta a leccion pudno idi ket pudnonto iti agnanaon.

Ti maysa a naragsac a balay mapataud laeng ken mataginayon gapu iti naragsac a panagcacadua dagiti bumalay. Ti balay sumardeng a naragsac apaman a dagiti bumalay palubosanda ti riri ken di panagkinnaawatan nga umay iti gimongda. Ti liclicmut ti maysa a naragsac a balay nalaca a maulpan gapu iti cabassitan a pait a masaracan iti cararwa dagiti bumalay. Datay amin cayattayo ti maaddaan ti naragsac a balay ket ti padas isurona cadatayo a daytoy ditay mabalin a gunoden babaen ti pirac no di laeng babaen ti nasam-it a panagcacadua a masapul a taginayonen iti panaglasat dagiti tawtawen. Adda balbalay a narba ket aduda, ket adda met balbalay a naragsac. Cayatyo ti mangbangon ti maysa a naragsac a balay a mabalinyo a pacabendicionan ken agservicayo a bendicion? Adalenyoma coma ngarud ti leccion nga isuro toy a sarita!

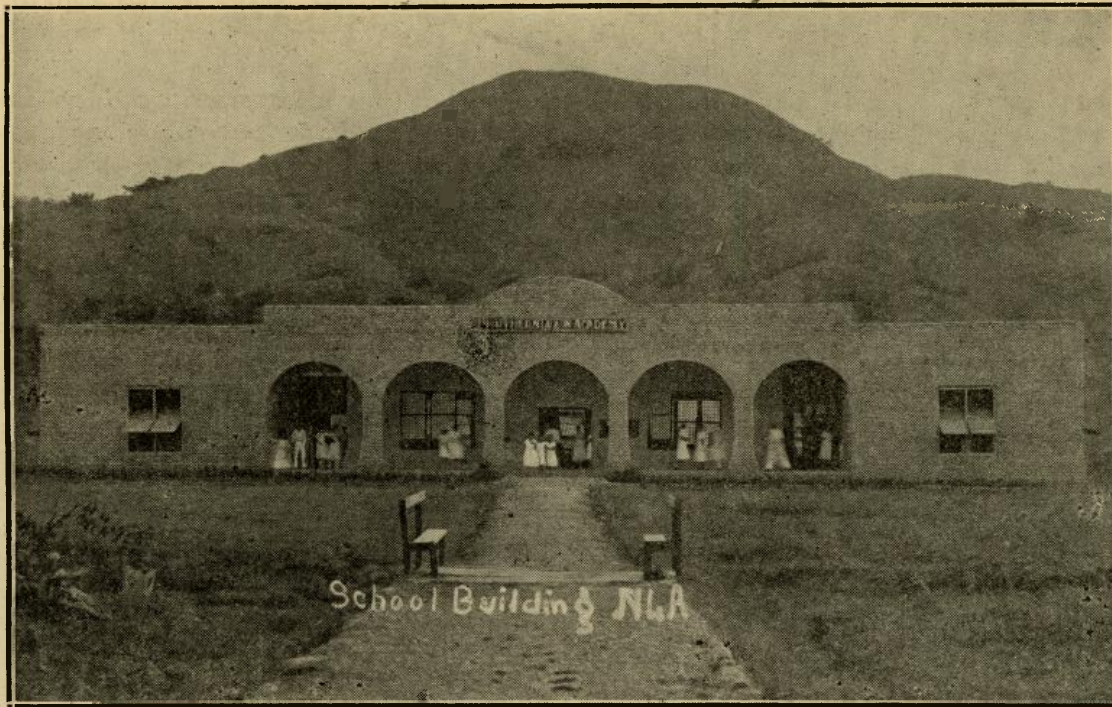
nga ururat, ket iti casta macasing-singa iti pannacairacion ti oxigeno ken taraon cadagiti disso nga ayan dagita nga ururat.

No masingsinga ti pannacairacion ti oxigeno ken taraon iti utec, adda maibungana a cas la maibunga ti saan unay naingel a sabidong Ti macabibineg a maibungana, no dadduma isut matarigagayan; ket no dagiti casta a maibunga sada la coma mapataud inton saan a vale uray masingsinga ti kinalaing ti isip, ket awan ti aniaman a ranggas a maibungada cadagiti sabsabali a paset ti bagi, mabalin coma a naganen a ti tabaco isut maysa a bendicion ti sang-

(Maituloy idiy Pagina 15)

TI PARICUT TI PANNURSURO

D. E. Reiner

Maysa nga escuela iti amianan ti Luzon a pad-padasenna nga isuro ti natunos a pannacapadackel dagiti pannacabalin ti bagi, isip, ken espiritu.

No ania ti adda nga icutan ti tao saan nga isu ti adda pategna iti Dios, no di ket ti agdama a casasaadna. Ket ti pateg ti tao saan met nga adda iti caadu ti ammona no di ket adda iti mabalinna nga aramid a sililinteg ken sipupudno iti sangoanan ti Dios ken tao. Ti character wenna naimbag a cababalin agtaeder a nangatangato ngem iti carrera, kinabacnang, wenna kinaagdindinamag. Masapultayo ti nalinteg a panagbiag a cas met ti umisu ken nabatad a panagpanunut. Dagiti *scholarship* ken *titulo* naimbagda iti rumbeng a saadda; ngem nasaysayaat nga adayu dagiti nalinteg nga aramid, naimbag a panagecua, ken nadalus a panagbiag.

Dagiti datos ken fecha ken formula adut pasetda iti programa ti pannursuro ita, ket iti casta awan unay ti paglugaran dagiti nalimbong a panangipato, rumbeng a panagrazon, ken nalinteg a pannakipagecua.

Ti pudno a sursuro ken ti pannacasubbot adda nairut a panagecuyogda. Ti nacristianoan a sursuro isu ti Kinacristiano a maipadas ken maipatulad. "Isut natunos a pannacapadackel dagiti pannacabalin ti bagi, isip, ken espiritu."

Ti pannursuro a dina bangonen ti naimbag a cababalin awan ti patpategna. Dagiti scholarship ken diploma nga isisuda dida maatipa ti tao nga agaramid ti dakes. Dagiti de adal a Judio isudat nangilanza ken Cristo. Ni Saulo, a nacuspag, natangisit, ken naipadpadayaw ti laingna nga adalan ni Gamaliel, isut nagibalud cadagiti awan basbasolda a lallaki, babbai, ken ububbing. Amangan dayta a mangiparang iti kinarabaw ken kinapalawapaw ti sistema ti pannursuro idi aldawna. Ti casta a sirib naganento ni Santiago iti "nailubongan, dinederrep, sinasairo." Santiago 3:15.

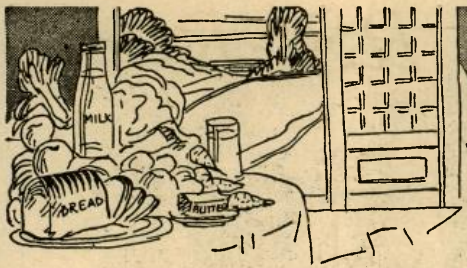
Mabasatayo maipapan ken Jesus nga isu "dimmackel iti kinasirib ken kinatayag, ken iti gundaway iti Dios ken cadagiti tao." Lucas 2:52. Ti pannursuro a dina padackelen dagitoy nagcapat a banag, ken dina ited ti sursuro, nga inton maturpos, ibatina ti tao iti nagdanna kinaimbag ket ti ladawan ti Dios maisubli iti cararwana, adda curangna ket macaiturong iti biddut.

Ti cangrunaan a panggep ti pannursuro isu ti panangbangon iti naimbag a cababalin. Isut annong ken gundaway ti mannursuro ti panangibunubonna cadagiti bukel ti kinapud-

no, kinalinteg, ken kinatulnog iti puso ti agtutubo, bukel a no umisu ti pannacaparang-ayna, ibungananto ti nawadwad nga anien a natacneng a panpanunut ken aramid.

Dagiti agtutubo ita masapulda ti nalawlawag a sirmata ti biag, ti cainpanaan ti biag, ken dagiti napasneacan a sungbatan ti biag. Adu unay dagiti mangipagarup a ti lubong utangna a biagen ida ken ited ti pagbiagda, idinto a cunaenda ketdi coma: "Utangco nga ited iti lubong ti maysa a biag, ket agbiagac tapno itedco iti lubong ti casta a biag." Saan a ti mabalin nga alaan dagiti tattao nga aggapu itoy a lubong ti mamagbalin cadacuada a dadackel, no di ket ti mabalinda nga ipisoc iti uneg toy a lubong. Amangan a nagpudno a ti cadaclan a masapul ti lubong ita isu ti pannacasapulna cadagiti tattao, tattao a di pagatang wenna palaco, tattao nga iti caunggan a cararwada isudat napudno ken nalinteg; tattao a di agbuteng a mangnagan iti basol iti umisu a naganna; tattao a ti concien-ciada pudnoda iti annong a cas iti kinapudno ti panangitudo ti dagum ti compas iti amianan; tattao a pagtaderandanto ti kinalinteg agpapan matnag dagiti langlangit.

(*Maituloy idiaiy Pagina 7*)

Mairacay iti SALUN-AT

Dagiti Napateg a Pangbangon iti Bagi

Bernice Ayotte

Ti bagi ti tao binukel dagiti sanga-pulo ket innem nga elemento organico ken mineral, ket isuda amin masaracantay ida cadagiti natnateng. Dagita nga elemento isuda dagitoy: Oxigeno, nitrogeno, yodo, silica, azufre, sodio, potasio, manganes, magnesio, calcio, fosforo, landoc, florina, cloro, carbon, ken hidrogeno. Dagiti elemento organico mineral a cuna isuda dagiti masaracan cadagiti natnateng. Dagiti elemento inorganico mineral isuda dagiti masaracan iti daga wenno batbato iti daga. Dagiti nududi wenno inorganico saan a mabalín nga aramaten ida ti bagi agsipud ta dina mabalín nga ilasag ida. Dagiti natnateng, wenno mulmula ken caycayo, alaenda ti taraonda nga aggapu cadagiti mineral nga inorganico ti daga ket pagbalinenda ida a mineral nga organico, ket isu dayta ti aramaten ti bagi inton alaenna ti taraonna nga aggapu cadagiti natnateng.

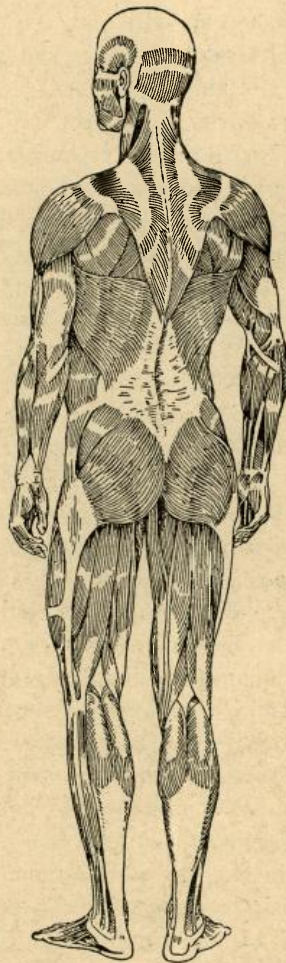
Dagitoy sangapulo ket innem nga elemento organico ken mineral napategda unay iti bagi ket masapul a cancanayonda a mairacion iti bagi tapno sunnoanda dagiti madadael gapu iti panagtrabajo dagiti nadumaduma a paspaset ti bagi. Inton agcurang ti maysa wenno adadu pay cadagitoy nga elemento iti taraon, masansan nga adda sakit a maibunga. Napanecnecan a ti panagcurang nga entero ti aniaman cadagitoy nga elemento macapataud iti patay. Tunggal maysa cadagitoy nga elemento adda biangna a pasalun-aten a paset ti bagi. Cas pagarigan, no ti taraon ti maysa a tao, agcurang ti landocna nga organico, maafectaran ti dara, ket ibungana ti anemia wenno panagbebessag; no agcurang ti sodiona, masapa ti panaglacay wenno panagbaket, agraman dagiti cacuyeyogna nga itatangken dagiti arterias, itataud ti bato iti uneg ti bekel ken apro, reumatismo, panagtuleng, ken panagformar ti flemas wenno buteg.

Ti nasalun-at a bagi isut ibunga ti

naananay a pannacairacion dagiti mineral nga organico, ta dagitoy isudat agpaypayso a pannacabato a pangbangon iti bagi. Isudat pannacallave dagiti istay isuamin a namateriaan a pannacai parangarang ti biag. Bangonenda dagiti nasalun-at a laslasag ken celula ti bagi. Dagiti dadduma patienda a dagitoy nga elemento itedda dagiti nabiag nga electricidad ken magnetismo ti biag, ket iti casta cancanayon a cargaanda ti fuerza ti dinamo ti tao. Iserreceda dagiti macaited biag nga oxigeno iti amin a paset ti bagi. Adda napateg a pasetda iti pannacarunaw ken pannacailasag ti canen, ken iti panagsinnuciat ti cargaen ti linfa ken dagiti celula ti dara; iti kinapudnona nas-

ken unay ti pannacasapulda tapno nasalun-at ti panagtrabajo dagiti amin a glandulas ti bagi. Inton ti maysa a tao maadalna dagitoy nabiag a sustancia, ken no ania ti maaramidna iti uneg ti bagi, ken no ania a canen ken sidsida ti pacasaracan cadauada, maadalnanto ti dackel a palimed no casanot panangpaciasat iti sakit.

Ti oxigeno nga isu ti maysa cadagiti capatgan a quimica ti bagi dagdagenna ti dagup dagiti laslasag ket parang-ayenna ti naimbag a panagcircular ti dara. Nalaing a mangrunaw ket tumulong iti pannacapuur ken pannacai belleng ti rugit nga aggapu iti bagi. Dagiti tattao nga agcurang ti oxigenoda agbebessagda, nabannog ti ricnada, ket marmarba ti casasaadda. Ti oxigeno masaracan iti amin a yan—adda iti angin, iti danum, cadagiti bungbunga ken natnateng, aglalo cadagiti natubbog a bungbunga. Maysa cadagiti caimbagan a wagas ti panangiserrec iti oxigeno iti bagi isu ti panaganges iti nauneg. Catutubo a ti maysa a tao umanges iti nauneg inton mangwatwat iti napigsa. Ngem manmano dagiti tattao a macaiserrec iti macaanay nga oxigeno, ket iti casta iruamyo coma ti umanges iti nauneg iti sangapulo a minutos iti inaldaw. Ti caimbagan nga horas isu inton riringyo iti bigat; ket idinto a silulucacat dagiti tawayo mangwatwatecayo iti nauneg a panaganges, ket makitavonto dagiti macapatured a maibunga. Daytoy macapalawag iti saririt ti ulovo ket itedna ti naimbag a panangirugiyo iti aldaw. Naammoac a daytoy, no maaramid iti justo nga horas, macalapped iti panateng. No saanca a macaturturog, padasem ti umanges iti nauneg inton agiddaca a nacadata. Daytoy addanto maaramidna kenca a nacascasdaaw. Dagiti caimbagan a canen nga adda oxigenoda isuda dagiti natubbog a bungbunga ken natnateng.

Dagiti canentayo isudat ilasagtayo.

Ti nitrogeno isut maysa a mineral nga elemento a masapul a pangbangon iti bingbinggas ti bagi. Dagiti agdackel nga ubbing ken dagiti agbebessag ken kimmuttong a tattao masapulda ti maracionan iti nawadwad a taraon nga adda nitrogenoda. Tapno maseguro ti rumbeng a pannacarunawda ket maliclican ti pannacabenbenda iti uneg, dagiti taraon a nitrogeno maipanganda coma cadagiti sadiwa nga ensalada a natnateng lugar a maipanganda cadagiti sinam-it ken almidon a cas araramiden ti caaduan. Dagiti taraon a nabacnang ti nitrogenoda isuda dagiti sadiwa a gatas, oong, bucbukel, nabilag a gisantes ken habichuelas, iclog, niog, ken mani.

Ti yodo nga organico isu ti elemento a no agcurang isut macapataud cadagiti sakit ti glandulas, sakit ti nervios, ken saan a nasalun-at a panagtrabaja ti puso. Ti yodo isu ti para bantay wenna mangsalacnib iti utec ken nervios. Dagiti cayanac nga ubbing nga adda defectoda wenna nagubal ti langada isudat ibunga ti panagecurang ti yodo. Ti yodo isu ti quimica a mangpapintas ken mangpalinis.

Dagiti taraon nga adda yododa isuda dagiti root ti baybay, lasona, bawang, atchete, pupulo, barisbaris, aragan, lomot ti baybay, fresas, remolacha, manzanas, natnateng a mostaza, natubbog a bungbunga a cas naranjita, lucban, dalayap, calamanisi, piña, peras, ken uvas.

No adda umanay a caadu ti silicio nga organico iti taraon macatiped iti sakit agsipud ta isut naingel nga antiseptico, ket adu ti paspasetna nga alcalino. Dayta nga elemento napateg nga agpaay cadagiti ngipen, tulang, ken panagtubo ti booc. Dagiti anannayen a cas pannacabannog ti nervios, inflamacion dagiti mata, naeurang a panagibtur, saan a nasalun-at nga idadackel, saan a naimbag a panagcircular ti dara, sakit ti dalem ken bagis, mabalin nga isudat bunga ti panagecurang ti silicio. Icutamto ti natadem a panagdenggeg, ken natarnaw a matmata no adda umanay a silicio a taraonmo iti inaldaw. Dagiti taraon a nabacnang iti silicio isuda dagiti nueces, niog, mani, repollo, carrot, asparagus, camatis, amin a nalangto a natnateng, dalayap, manza-

Dagiti bungbunga icutanda ti adu cadagiti napateg nga elemento nga organico.

nas, zarguelas, uvas, longboy, fresas, lansones ken mangga.

Ti azufre nga organico macapadulus iti dara, macalicat iti rugit, ket napateg a tumulong iti pannacapa-imbag ti sakit ti dara ken cudil, casta met ti reuma. Naimbag a tonico ti nervios ken mangpapintas iti booc.

Dagiti caimbagan a taraon a nawadwad ti azufreda isuda dagiti lasona, pinatubo a balatong, rabanos, turnip, sincamas, amarillo ti iclog, cauliflower, repollo, letchugas, ken pepino. Amin dagiti caasazufre a taraon macanda coma a kilawen agsipud ta madadael ti pategda no malutoda ket agpataudda ti angin iti uneg. No dadduma dagiti maluto a taraon a caasazufre ranggasanda ti sistema nervioso ket mabalin nga isu ti macagapu iti sakit ti bagis ken nacaro a sakit ti tian.

Ti sodio isu ti cabusor ti panaglacay. No ti taraon ti maysa a tao agcurang ti sodiona, ibungananto ti nasapa a panaglacay wenna panagbaket, agraman panagbuteg wenna flemas, panagangkit, panagtuleng, reuma, itataud ti bato iti uneg ti apro, itatangken dagiti arterias, acidosis, ken sabsabali pay a cacasta a cumucuyog iti panaglacay. Ti sodio tumulong iti digestion ket iti casta agduyos iti idadackel ti pigsang ken bilag.

Dagiti taraon nga adu ti potasioda isuda dagiti naata a nueces, amarillo ti iclog, nabilag nga oliva, bulong ti remolacha, letchugas, prunes, ukis ti patatas, manzanas, longboy, sadiwa a gatas, amin a nalangto a natnateng, ken perejil.

Ti manganeso masapul nga agpaay iti nasalun-at a nervios ken utec. Pagtunosenna ti panunut ken aramid. Dagiti tattao nga adda aniaman a sakit ti isipda masapulda ti agtaraon cadagiti canen a nawadwad ti manganesoda. Ti panagecurang ti casta agduyos nga elemento caipapananna ti na-

capuy a tandaan, alimuteng, ken riribuc ti isip.

Dagiti taraon a caaduan ti manganesoda isuda dagitoy: yerbabuena, sen, nasturcia wenna bulbulong a recado, dandelion, berro, perejil, ken nalangto a mostaza.

Ti magnesio dagdagenna ti panagtrabaja dagiti glandula ken utec. Patademenna ti tandaan, subaenna ti aramid ti acido, ket tipdenna ti reuma ken arthritis. Salimetmetanna ti lamis ti bagi ket tipdenna ti inflamacion ti utec a patauden ti pannacaparasang wenna pannacakigtot ti ricna.

No manganecayo iti nawadwad cadagitoy sumaganad a canen maracionancayto iti nawadwad a magnesio: pepino, bungbunga a natubbog a cas naranjita ken lucban, amarillo ti iclog a di maluto, higos, celery, amin a nalangto a natnateng, uvas, granos a di nakiskisan, gatas, asparagus, letchugas, camatis, manzanas, espinaca, melocoton, cereza, ken nueces.

Ti calcio masapul tapno tipden ti panagdefecto dagiti tulang ken ngipen, casta met ti nacapuy a tandaan, ken tapno degdegan ti panagibtur ken panangsukir iti sakit. Dagiti tattao nga agduyos nga agalimuteng, isudat naisangangayan a macasapul iti taraon nga adda calcioda. Cadagiti amin a sakit nga agtaud iti panagecurang iti taraon, napateg a kitaen tapno ti paciente maaddaan ti nawadwad a calcio. Cabayatan ti pangdagsen, ti ina masapulna ti maaddaan umanay a calcio, tapno nalagdanto ti tulang ti anaena. Ti calcio macatulung iti digestion, subaenna ti aramid ti acido, macapagbalay iti dara, ket macapaimbag iti sugat.

Dagiti naimbag nga ubbog ti calcio isuda dagitoy: gatas, remolacha ken bulong ti remolacha, carrot, fresas, bungbunga a natubbog cas naranjita ken lucban, lasona, bawang, uvas, parsnip wenna pastinaca, dala-

yap, piña, camatis, grano a di nakiskisan, saba, repollo, letchugas, celery, pepino, ken oats wenna avena.

Ti organico a fosforo masapul unay iti panagdackel, panagrang-ay, ken pangmantener iti bagi. Dagdagenna pay ti booc ken tulang ken taronanna ti utec ken nervios. No agcurang toy a mineral canayon nga adda laeng sakit a tumaud.

Dagiti caimbagan a taron nga ubog ti fosforo isuda dagiti letchugas, inapuy a bagas a di napapudaw, camatis, celery, nueces, oats wenna avena, almendra, gatas, gisantes, lasona, melocoton, amin a nalangto a natnang, rabanos, trigo, mani, uvas, ceza, ken buebukel.

Ti landoc isu ti cangrunaan a mineral a masapul a pangbangon cadagiti nalabaga a celula ti dara. Isut maysa cadagiti agas ti naturaleza, ngem cas cadagiti amin a sabsabali nga elemento a mineral masapul a tay organico. No ti matomar isu tay landoc nga inorganico a cas igayat dagiti botica, macairritar cadagiti amin a napateg nga organo ti bagi. Isut maysa a sustancia a gangannaet, ket di mabalin nga ilasag ti bagi; isut gapuna a ti pannacaaramatna a cas agas eucuestionen. Ngem ti landoc nga organico mangted ti biag, pigsa, ambicion, ken kinaragsac.

Macaalacayo ti inaldaw a racionyo a landoc no mangancayo cadagito a taron: fresas, pasas, lucban, naranjita, manzanas, uvas, peras, cereza, naganus nga habichuelas ken gisantes, granos a di nabugas, amin a nueces, remolacha, letchugas, lasona, camatis, avena, carrot, prunes, datil, endibia, asparagus.

Ti florina isu ti quimica a cangrunaan a manggubat iti sakit. Dagiti paspasetna nga antiseptico salacnibanda ti bagi a maibusor cadagiti macaalis a sacsakit ket pakirdenda ti resistencia. Ti florina tumimpuyog iti landoc iti pannacabangon dagiti nalabaga a dara, macapalagda iti enamel ti ngipen, tipdenna ti pannacaformar dagiti naluceneng ken naruca a ngipen ken tulang. Adda met napateg a pasetna iti rumbeng a panagtrabajo dagiti dalem, beckel, pali, ken bara. Dagiti tattao nga addaan venas a dimmackel, almoranas, paralisis, ken infeccion venerea, masapulda ti nawadwad a florina.

Dagiti taron a nawadwad ti florinada isuda dagito: sadiwa a gatas, granos a di makiskisan, avena, lasona, manzanas, remolacha ken bulong ti remolacha, dalayap, bawang, sadiwa a repollo, berro, ken letchugas.

Ti cloro mabalin a cunaen nga isut pannaca policia ti bagi, agsipud ta pasciatenna dagiti rugit, dagdagenna ti panagtrabajo ti bagis, pasudien ken dalusanna ti bagi, ket tipdenna ti pannacabartec ti bagi iti sabidong. Ti panageurang ti cloro iti bagi pataudenna ti pyorrhoea, sakit ti beckel, nalabes a panaglucmeg, panagpataud ti flema wenna buteg, pannacakirokiro ti nervios, ken isip a napnoan ti butbuteng ken gura.

Tapno malicican dagiti casta a casasaad mangancayo cadagiti taron a cacastoy: sadiwa a gatas, letchugas, celery, asparagus, endibia, sadiwa a repollo, rabanos, pepino, carrot.

Ti carbon isu ti cacaisuna cadagiti sangapulo ket innem nga elemento a mineral a mabalin nga iracion iti aglablabes. Ngem saan a mabalin nga aglablabes ti macan a carbon no la ket agtaron ti tao cadagiti canen a natural. Amin dagiti

Ti Paricut ti Pannursuro

(Catuloy ti Pagina 4)

Adda ickis a mailalaaw iti daga ita, ickis ti panagsublitayo cadagiti daan a dandana, ti panangisurotayo iti daan a kinapudno, ken ti panagbiagtayo iti nasaysayaat a biag. Ni S. D. Gordon insuratna: "Inton tignayen ti Dios ti lubong, umuna a tignayenna ti maysa a tao. Ti Dios, babaen ti panangaramatna itoy maysa a tao a tignayenna, tignayenna dagiti tattao

canen a napapudaw, napafino, ken nabaliwan ti casisigid wenna naturalizada, adut carbonda; anansata, inton ti maysa a tao mangan cadagiti azucar a refinado ken napapudaw nga inapuy ken cadagiti cananen a nalaucan cadagiti refinado nga azucar ken napapudaw a butay, cas cadagiti jalea ken sinam-it a jam, ken amin napudaw nga harina, ken naucisan a patatas, aglablabes ti carbon a maipaunegna, ket mapucawna ti ambicionna ken pannacabalin ti pakinakemna, agbalin a nacuneng ken managlipat, managbuteng, ket cumapuy ti cabaelanna. Maysa a cantidad ti carbon masapul tapno pangpapudot iti bagi ken tumulong iti idadackel; ket no manganea cadagiti taron a natural cas cadagiti mainaganan iti baba, mairacionto kenca ti nalinteg a cantidad: Datil, higos, patatas, diro, tubbog ti unas, grano a di nabugas, ken remolacha.

Ti hidrogeno isut maysa nga elemento a nalaca a sumagepsep, ket ti pannangan cadagiti canen nga adu ti danumna macatiped iti inflamacion, macasabidong nga acido, ken congestion wenna pannacabenben ti uneg ti bagi. Ti hidrogeno degdeganna ti mangsagad a duron ti tunggal celula ti bagi, ket iti casta adda macadalu ken macapasudi a maibungana. Ti hidrogeno isut maysa a quimica a macaited biag; ket tapno malicican ti nabuntog a panagtrabajo ti dalem ken beckel, ken ti napanglaw a circulacion ti dara, ken nabuntog a pannacaibelleng ti rugit manipud iti bagi, mangancayo iti nawadwad cadagito sumaganad a taron: cereza, manzana, piña, peras, melicoton, sandia, naranjita, lucban, camatis, celery, endibia, dandelion, sincamas, mangga.

gapu Kencuana. Ket babaen ti pannacaramat dagiti tattao a tignay ti Dios, tignayenna ti lubong. Iti dayta sumaruno ti maysa a naindaclan ken naespirituan a tignay, maysa a tignay dagiti tattao isuda a mangsagad ken mamagtibbayo iti lubong. Casta ti panangrugit ti tunggal dackel a tignay a nacabendicionan ti lubong."

EDITORIAL

Ti Baro a Tawen

Surat ti Editor

No dumteng ti Baro a Tawen, ma- paungar met ti baro a namnama ca- dagiti annac dagiti tattao. Uray ca- sano cariribue ti tiempo, uray ca- sano cairteng toy agdama, uray ca- sano ti caawan namnama ti casasaad ti lubong, wenna casano ti caawan talged ti asideg a masacbayan; tung- gal idadateng ti baro a tawen, nupay awan pangisanggirantayo iti nam- nama ken turedtayo, nupay casta tu- muredtayo ket patientayo nga ad- danto laeng tiempo iti mabiit a pan- nacalinteg ken pannacapasayaat da- giti banbanag, tiempo a mangted ca- datayo ti talna ti lubong, ken ira- rang-ay tayo a cas nacion ken sinag- gaysa, ken caadda maicari a trabajo- tayo, ken caadda talgedtayo nga a- wan pacasapsapulan dagiti paltog.

Ti Baro a Tawen sumaruno inton apagsibet ti Pascua de Navidad ag- raman ragragsaena ken cancantana, ken pannacaulit ti cari, "Talna iti ra- baw ti daga, naimbag a nakem cada- giti tattao," ket iti casta siinanama- tayo a tumallicud cadagiti naladingit a kinapudno toy agdama ket satay ararapaepen ti lubong a tatarigaga- yan unay, ket iti casta pilit a mali- patantayo a ti lubong nakednganen ket ti binangon ti civilizacion madad- dadaelen, ket ti sangcataoan napucaw iti dalan ket aggulgulagul nga awan namnamana idiaiy lutlut ti sipnget ken pannacauppapay.

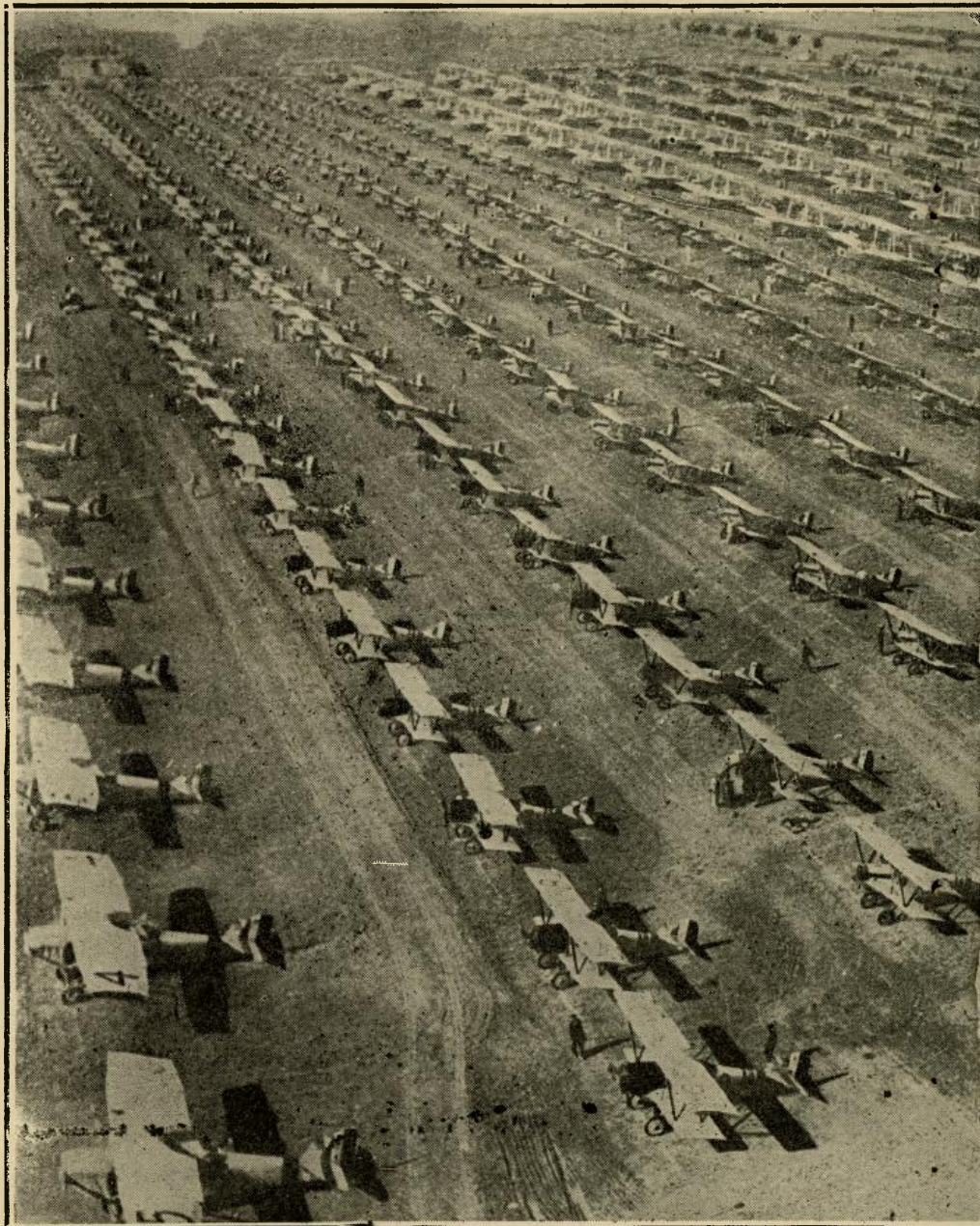
Iti casta masapul nga agriingtayo tapno mabigbigtayo ti kinadakes da- giti banbanag babaen ti napaypayso a panangimutectectayo iti agdama a lubong a warawaraen ti gubat. Ma- sapul a lagipentayo a ti infierno na- ibulusen iti daga ket daytoy kidda- wenna ti manakem a panagpanunut ken natalged a panagtignaytayo.

Masapul a bigbigentayo a dagiti cuestion iti sango ti lubong ken da- giti cuestion a gapu ti pagrurupacan agsusungani ken agbibinnusorda iti casta nga aniaman a cappia a maba- lin a sumaruno ita isuntot tulag ti

panagsardeng la bassit ti panagru- pac. Dagiti agsusungani a dogma wenna doctrina a patpatien ken ipap- papati dagiti madumaduma a nasna- cion pilit nga iyegda ti panagsisina, pilit a pataudenda dagiti subsubang, susic, ken gubgubat. Dagiti nade- mocraticoan a pamunganayan ti na- cion ti Bretaña ken dagiti pamunga- nayan ti nacionalismo ken cultura ti

Alemania agsusunganida iti teoria ken aramid, iti casta nga awan maysa a lubong nga umdas a pagcabbala- yanda.

Iti casta saan laeng a di mabalin a pagcappiaen dagiti espiritu a ma- ngigulgulo cadagitoy a gubgubat ngem tunggal nacion a makirupru- pac adda pay ararapaap ken ambi- cionna nga aggididatda iti naciona-

lismo ken imperialismo, iti casta a no adda dumteng a cappia, isuntot maysa a milagro ti parabur ti Dios lugar nga isut panagballigi dagiti pangpacappia a plataforma ken politica.

Iti casta sangsangoentayo ti maysa a casasaad ti lubong nga iti maysa a bangir napno iti di panagtalec ken di panagkinnaawatan, ket iti sabali a bangir napno iti kinaagbucbucodan ken ambicion ken imperialismo, iti casta a ti pannacadadael ken pannacaocom cas la isu ti cacaisuna a mabalintay a padaanan iti masacabayan.

Toy awan namnamana a casasaad ti lubong saan met a dumteng cadagiti estudiantes ti Biblia a cas maysa a kellaat wenno burtia, wenno agpa-

rang a cas itay pannacakiro la basisit dagiti banbanag ti lubong, no di ket patalgedanna ti kinapudno ti padto ket toy agdama a panawen agparpardas nga agturong iti cadaclan a mapasamac nga isu ti maicadua nga iyaay ni Cristo ken ti pannacairugi ti pagarian ti kinalinteg ken agnayanon a talna.

Adu ti sawen ti Biblia maipapan itoy a banag. Ueagentayo ti Apocalipsis ket mabasatayo: "Ket nacapungtot dagiti pagpagarian, ket dimtengen ti pungtotmo, ken ti aldaw dagiti natay a maipaay iti pannacaocom, ken ti pannacaited ti gonggona cadagiti adipenmo a mammadto ken cadagiti sasanto, ken cadagiti agbuteng iti naganmo, babassit ken dadackel, ken ti panangdadael cada-

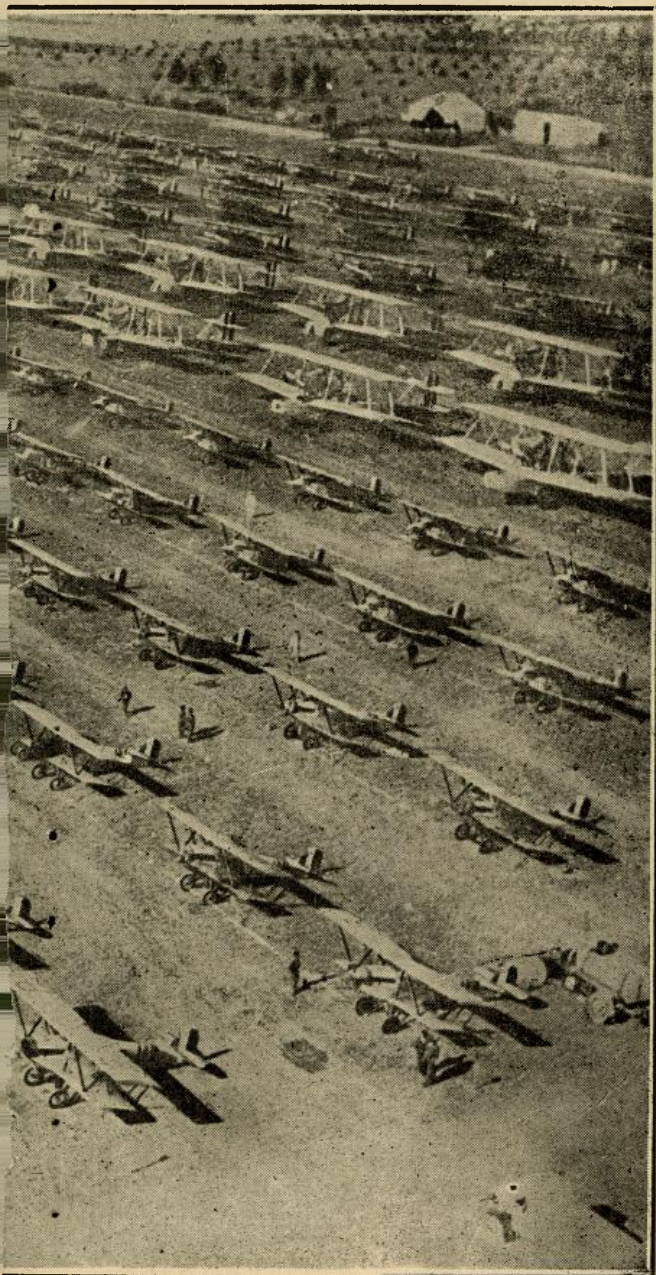
giti mangrebbec iti daga." Apoc. 11: 18.

Nacascasdaaw no kitaen ti caadu ti naipenpen iti uneg toy ababa a versiculo ti padto. Amangan nagsayaat ti pannacairetrato ditoy ti agdama a casasaad ti lubong. Imutectecanyo ti pannacaaramat ti sao a pungtot. "Nacapungtot dagiti pagpagarian." Amangan a nacabutbuteng ti pannacaipagpagsiu dayta a sao. Uray caanoman idi cua awan pay bumarbara a pungtot a naiparangarang iti gimong dagiti amin nga umili a cas ita. Dagiti nasnacion araramidenda ti campana ti panangparasueda iti pungtot. Ti riena ti nagulib ken mangibales a gura isu ti nangpetpet ita cadagiti li-naelaesa a tattao ti daga.

Gapu itoy ti gubat nagbalin a campana ti panagdadael isu a pagbetta-can dagiti carungsotan a pungtot a mabalin nga icutan dagiti tattao. Inayonyo pay ditoy ti maudi a paset ti naadaw a versiculo ket kitaenyo ti kinaagpayso ti naipadto. Basaenyo manen: "Ken ti panangdadael cadagiti mangrebbec iti daga." Nacaseguro ngarud a tunggal pabuya toy agdama a lubong isut napigsa a mangipalpalagip a ti canibusanan dagiti amin a banag agininayad ken sisiscap nga umay mangkellaat cadatayo.

Ti Manangisalacantayo nakitana toy nga horas ket inretratona met ti agdama a casasaad ti lubong. Kinunana iti Capitulo 24 ti Mateo, isu a nangsalaysayanna cadagiti pagilasi-nan ti maicadua nga iyaayna: "Tumaederto ti nacion a bumusor iti sabali a nacion, ti pagarian a bumusor iti sabali a pagarian." Ti panangulitna iti daytoy a banag ipawatna a ti gubat nasacnupto. Toy a padto ibunannagna nga inton sacbay ti panagparang ni Jesus ti lubong casto la nacapungtot nga aguyong ket ti sangalubongan a gubat isunto ti manglayus iti daga.

Nalabit ti cabatadan, capigsaan, ken macapabuteng unay a retrato ti agdama ken masacabayan a casasaad ti lubong a nasalaysay iti uneg ti Nasantosan a Surat isu ti inted ni Sofonias. Mabasatayo: "Ti dackel nga aldaw ni Jehova asideg, isu ti asideg ken napardas iti casta unay, ti met laeng timec ti aldaw ni Jehova; ti maingel a lalaki agickis a sipapait unay sadiay. Daydiay nga aldaw i-

Ti napan a tawen nasacsianna ti pannacapultuad dagiti rinibo nga aeroplanos ti gubat, ngem nacaseseguro a toy baro a tawen masacsianna ti pannacaaramid dagiti adadupay.

su ti aldaw ti pungtot, aldaw ti riribue ken rigat, aldaw ti racrae ken langalang, aldaw ti sipngget ken lulem, aldaw dagiti ululep ken napuscol a kinasipngget, aldaw ti tangguyob ken pannacadandanag, a maibusor cadagiti illi a nasarikedkedan, ken maibusor cadagiti natayag a bacbaeud a pakigubat. Ket yegeonto ti rigat cadagiti tattao tapno magmagnada a cas bulsee a tattao, agsipud ta nagbasolda a maicaniwas ken ni Jehova; ket ti darada maiparucpoeto a cas la tapuc, ket ti lasagda a cas iti ibleng." Sof. 1:14-17.

Iti casta, nupay ammoc a dagiti agbasbasa caniac napneedan cadagiti damdamag ti gubgubat, ken panagdadael, ken ladingit, ken kinaalingget ti gubgubat, nupay casta iparangeo amin dagitoy a banag iti sangoyo iti rumbeng ken umisu a pamayan tapno utobenyo ida.

Naimbag ti aramidentayo no adalentyo toy agdama babaen ti silaw dagiti padpadto ti Dios, ken siribna ken planona. Idinto ta adu ti sinoo ti Dios maipapan itoy a banag ditay coma paalliliaw no ania ti caipapanan ken panggep ti pannacacusocuso ti lubong iti agdama. Ket ditay met rebbeng a namnamaen a toy a casa-

saad sumardengto iti mabiit ket ti napaut a talna isunto ti sumubli a mangbendicion iti sangcataoan.

Mabalin nga adda talna a dumteng, ket nacaseseguro a dumtengto ti talna; ngem iti caimbagan, dayta a talna apagbiit ti panagpautna. Toy a lubong uray caanoman dinanto maammo ti sangalubongan ken agnanaon a talna aginggat umay ti Principe ti Cappia tapno panungpalenna ti basol ket iyegna ti agnanayon a kinalinteg. Iti dayta, ket iti dayta laeng, ti pacabalinanto toy lubong a mangrag-o iti talna ken kinarang-ay. Iti dayta laeng ti idadatengto ti talna iti rabaw ti daga ken naimbag a pakinakem cadagiti tattao. Ngem manginanamaca, ayayaten nga agbasbasa, ta dayta nga aldaw umadani a sipapardas. Uray pay ket itan ti Dios ananayenan ti bilang dagiti makiranudto Kencuana iti rag-o ken talna nga iyeg ti iyaayna. Ket ti awis agpaay kenca, ayayaten nga agbasbasa, agsipud ta "ti Espiritu ken ti novia cunada: Umayea!" "Ket ti mayat, awatenna ti danum ti biag, nga awan baybayadna." "Ti mangsacsi cadagitoy a banag, cunana: Wen siac umayac a dagus." Apoc. 22:17, 20.

dagiti bunga ti individualismo makita iti nabatad iti lubong ti ciencia, iti lubong ti arte ken letra, iti lubong dagiti araramid ti gobierno, iti lubong dagiti relacion a nataoan, ken iti lubong ti religion, ket daytoy isu coma ti mangibunannag iti pudno a pategna ken isut pudno a maysa a matari-gagayan.

Ti maysa nga Edison nacaanayen a mangipapati iti lubong a ti individualismo isut maysa a nacabendicionan ti lubong ti ciencia; ti maysa a Micael Angelo impanecneca ti kinapateg ti individualismo iti lubong ti arte ken letra; ti maysa a Lincoln impakitana ti kinapateg ti individualismo iti lubong ti gobierno; ti maysa a Rizal impakitana ti kinapateg ti individualismo iti lubong dagiti relacion a nataoan; ket ti maysa a Xavier imbunannagna ti kinapateg ti individualismo iti lubong ti religion.

Laglagipentay coma nga idi inaramid ti Dios ti tao isut iniccanna ti uteca ken sariritna ket urayen ti Dios a ti tao aramatenna dagitoy. Nabalina coma ti Dios a pinarsua ti tao a cas maysa a makina, a masapul ti sabali a mangpapagna kencuana, wenna nabalina nga isut inaramidna coma a maysa nga animal, nga agaramid a mayannurot iti *instinct* wenna casisigudna. Ngem pinili ti Dios a pinarsuana ti tao a maysa nga agwayawaya ken namoralan a parsua, a mabalina a pilien ti dalanna ken iturong ti tungpalna—isut inaramidna nga individualista wenna adda kinamaymaysana a tao.

Dayta a tao nagpalaloanna dagiti gundawayna iti maysa a hangir ket iti sabali a hangir nageurang iti panangparang-ayna cadagiti gundawayna. Ngem daytoy dina baliwan ti pudno a panggep ti nacaparsuaan ti tao, nupay rimsua nga isu ti nangted cadatayo cadagiti criminal ken sairo ken tattao nga awan ambicionda ken nacurapay ti panagisisipda—tattao a cas carcarnero, nga awan maararamidna.

Ti catutubo a ricna dagiti animal makitatayo met iti tao inton ti maysa agcatolico agsipud ta Catolico ni amanna, wenna ti maysa agnacionalista agsipud ta Nacionalista dagiti caarrubana, wenna ti maysa agmason agsipud ta dagiti pangpangulo iti purocna Masonda. Iti sabali a panmao, ti

Individualismo wenna Minnaysa

Surat ti Editor

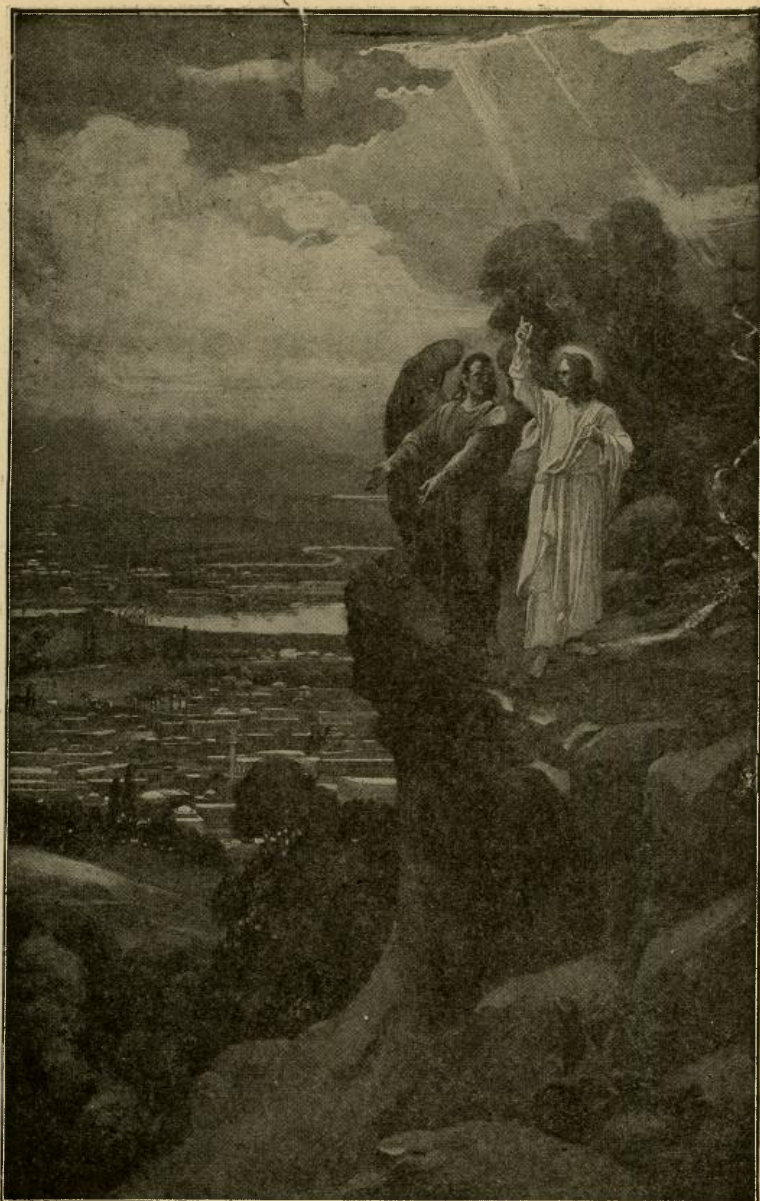
Iti daytoy a lubong a pagbibigan-tayo adu dagiti banbanag a naimbag ken dakes. Datdatlag a sao daytoy, ngem pudno. Cas pagarigan, ti electricidad, no rumbeng ti pannacaaramat ken pannacaurongna, isut maggunay cadagiti pilid ti industria ken mangted silsilaw cadagiti balbalaytayo. Ngem no nakillo ti pannacaaramatna wenna di naannad ti pannacaurongna, mangyeg ti panagdadael ken patay. Casta met ti individualismo wenna minnaysa.

Ni Satanás isut maysa nga individualista, ket makitatayo ita ti kinadakes a gapuanan ti sicapna ken siribna—maysa a lubong a napno iti sakit, ladingit, ken patay. Uray ni Jesus isut maysa met nga individualista; ket nupay casta biig nga imbag, nagdanunan nga imbag, ti nagburayoc a naggapu iti biagna, ket dayta

nga imbag agwarwaras pay laeng iti lubong gapu Kencuana.

Iti sabali a panmao, awan banag a dackel wenna datdatlag, naimbag man wenna dakes, a timmaud ditoy lubong, no awan ti individualista a nagtugaw iti trono dagiti banbanag, a nagidictar cadagiti annuroten, ken nangiturong cadagiti liclicmut, tigtignay, ken nasnacion. Isudat tattao a saan a cadcadawyan—tattao a nacaricna nga adda uteeda ken siribda ken napigsa a pakinakemda.

Ita, agsipud ta adda dakes a simngay gapu iti individualismo, saan nga isu dayta ti rason a gapu iti pangcondenaran iti individualismo, ket dina met ited ti nalinteg a rason a pangibatayan iti panangliclic iti individualismo. Nupay casta, daytoy isu coma ti macagapu iti maysa a tao tapno agannad. Iti sabali a bangir,

Ni Satanas isut maysa nga individualista; uray ni Jesus isut maysa met nga individualista.

caaduan cadagiti tattao napalaadda a nagbalin a cas la animal iti isusurot da cadagiti annuroten. Nacaayayo a siputan ti maysa nga arban dagiti carnero: inton ti panguloda layawenna ti maysa a canal isuda amin layawenna ti canal. Inton ti panguloda agidda, agiddada amin. Inton magna ti panguloda bumangonda amin a mag-

Ita, dagiti agtutubo a lallaki ken babbai adda panagduyosda a mangliclic iti annong, adda catutubo a ricnada a mangliclic iti panangwatwatda iti pannacabalin ti uteoda, panangwatwat a macaparang-ay iti individualismo. Nalaclaca ti sumurot ngem ti mangipango. Ti *static* wenna nacatalna a biag dina unay masapul ti bannog a cas ti *dynamic* wenna nacuticuti a biag.

Ngem dagiti tattao a dagiti nagaganda isudat mangarcoos cadagiti

binulong ti historia ken dagiti tattao a raementayo ita—dagiti tattao a nangaramid cadagiti amin a banbanag a napateg ken maicari iti agdama a lubongtayo ken isuda a nangispal cadagiti moral idi unana, isudat tattao a manangiganuat ken individualista—ti pannacabalin ti utec isu ti balangadda ket ti bileg ti bagi isu ti gloriada. Inturedda ti nagpanunut ket pinarang-ayda dagiti panpanunutda; inturedda ti adda bucodda a capanunutan ket imbunannagda ida; naituredda ti adda bucodda a pammati ken annuroten ket nagbiagda a mayannurot cadacuada; ket inturedda ti agtignay nga isisuda ken independiente cadagiti sabsabali.

Tunggal bumarito nga agescuela, uray cadagiti nababbaba a grado, bigbigenna coma nga adda bucodna a kinatao nga isu met laeng ti sumungbat

iti Dios ken cadagiti tattao gapu iti dayta a kinataona—maysa nga utec a padackelenna ken maysa a saririt a parang-ayenna, lugar a ricrienaenna a rebbengna a tuladen ti nacadackelen a bumaro wenna agsadag iti saririt ti utec ti sabali a tao. Rebbengtay nga ammoen ken tagipatgen ti individualismo.

Ti maysa nga agtutubo a lalaki wenna babbai a nacapadackel iti bucodna a kinatao, nacapaluom iti cabaclan ti utecna, ken nacapabileg iti pakinakemna, adda iti dalan ti irarangay ket addanto maiwacasanna; ngem masapul a magna iti nalinteg a dalan, ta no saan rumsuanto a macaranggas a cas iti electricidad a di maiturong iti umisu a dalan.

No adda tiempo a pannacasapul cadagiti nabileg a lallaki iti daan a lubongtayo, dayta a tiempo isu ita—ita a panagsaenap iti lubong ti gosogoso, awan nga urnos, ken butbuteng. Masapul dagiti lallaki a macabalin a mangsarac iti sungbat dagiti naindaclan a paricut ken dadackel a cuestion a masaranget ti lubong ita. Dagiti cacasta a lallaki isudat masapul unay iti mabiit—isudat masapul unayen uray pay ita. Masapul dagiti lallaki nga addaan utec ken conciencia a nasursuroan—dagiti nainsiriban nga isip saanda nga ageurang ti gundaway a pangaramatanda ida.

Iti pannacakitayo cadagiti amin a naisao ken mabalin a sawen maipapan iti cuestion iti individualismo, dicay aya cayat a padackelen ti utecyo ken pabilgen ti bucodyo a kinatao? Dicay aya cayat ti dumackel nga agbalin a naananay iti kinatayag ti pudno a tao? Mabalimo nga ipadlaw iti maysa a cadawyan nga arban nga adda maysa a tao a caduada a magmagna iti gimongda. Ngem no maysaca a pudno a lalaki, madlawto dagiti cadawyan a tattao ti kinapudnom a lalaki.

Ngarud, rummuarca coma a mapan agbiag a cas ti insangrat ti Dios a panagbiagmo: iti maysa a biag a cas ti pinanggep ti Dios idi punganay a panagbiag ti tao, idi isut pinarsuana iti ladawanna, ket isut imbaonna tapno agballigi coma ken mangabac. Toy a lubong, a linasanglasang dagiti gububat ken inlunod ti basol, ururayenaca, wen silaladingit nga agururay iti yaaymo.

NADUMADUMA A BANAG

Ti Wagas ti Panangipasubli ti Dios

Carlyle B. Haynes

Ti maicadua a yaay ni Jesu Cristo idiyana ti cacaisuna a namnama wenno permanente nga agas dagiti amin nga anannayen ti sangcataoan. Dagiti sistema ken filosofia ti politica, uray casanot kinaimbagda iti teoria ken capanunutan dida macaanay ket awan mabalbalinda a mangyeg iti pudno ken permanente a pannacapa-imbag ti lubong.

Ti ramut a puon dagiti amin a ribuc ken kinakillo ken awan a kinajusticia iti lubong isu ti basol, ket awan mabalin nga aramiden dagiti tattao a pangparut iti basol.

Saan a mabalin a pasingpeten dagiti tattao babaen ti linteg. Awan panagbalbaliw ti filosofia wenno panangiutray ti politica a macaiyeg ti casta a panagbalbaliw iti uneg ti puso ti tao. Ti naturaleza ti tao matda nga isu met laeng, uray ania a siroc ti bandera ti politica ti pagmarchaanna.

Ngem ti di mabalin nga aramiden ti tao, mabalin nga aramiden ti Dios. Isu inyeggemnan ti imana, ket sangoennan ti dackel a programa ti panangpasubli a trabajona—"nga agsapul ken mangisalacan iti napucaw." Lucas 19:10.

Ti plano ti Dios naibatay iti sagut ni Jesu Cristo, a Bugbugtong nga Anaena, isu nga immay ditoy lubong tapno sarangtenna ti basol, tapno makibacal iti basol, tapno awitenna ti dusa ti basol nga agpaay iti tunggal tao, tapno inumenna amin a gita ken sabidong ti basol, tapno umulog iti patay tapno icarona ti nacabutbuteng a dusa ti basol, ken tapno parmekenna ti patay. Inaramidnan ti castoy. Ket iti di mabayag umayton iti ulep ti gloria tapno dadaelenna ti basol ket gudasenna ti basol iti universo. Iti dayta santo la maipasubli ti pannacapaimbag iti dagup ti lubong.

No pucukentayo dagiti maipasubli, isuda dagitoy: ti naananay a pannacapaipasubli daydi sigud a casasaad ti Eden; ti naananay a pannacadael dagiti amin a dakes; ti agnanayon a pannacapasdec ken pannacatagina-

yon dagiti amin a nalinteg ken naimbag.

Pudno unay a daytoy kiddawenna ti panagbalbaliw ti autoridad. Ti casta a panagbalbaliw isu ti plano ti Dios ken naipatalged a mapasamac iti asideg a masacbayan. Isu dayta ti naipadto iti Biblia a matungpal iti tiempotayo. Kitaem ti Daniel 2:44 1 Corinto 15:24.

Maymaysa a mangituray iti lubong, maymaysa nga autoridad, maymaysa nga administracion ti universo. "Isuamin a turay," "isuamin nga autoridad," ken "isuamin a pannacabalin," a maiduma iti aggapu iti Dios, maparmecto. Isu dayta ti umuna nga addang a maaramid tapno mawaisan ti dalan ti pannacapasdec ti baro ken agnanayon nga administracion. Awanto ti nabingay nga autoridad, awan turay a makedngan.

Maaramidto ti kinajusticia iti uneg, ken ti kinalinteg iti tinnag. Isaia 28:17.

Ti kinalinteg ken talna ken panagtalec maipasdecadanto nga agnanayon. Isaia 32:17.

Ti kinakillo ken panangparigat mapucawto nga agnanayon. Salmos 72:4; 12:5; 10:16-18.

Maysa cadagiti umuna nga addang iti plano ti Dios isu ti pannacapaipasubli nga aggapu iti patay. Isaia 26:19; Daniel 12:2; 1 Tesalonica 4:16; Juan 5:25, 28, 29.

Tunggal nakillo nga aramid magungunaanto iti umisu, ket tunggal biddut a justicia macorregirto. Lucas 14:14.

Mabaliwanto ti pannacaibunong ti kinabaenang iti casta a tunggal tao isuntot maysa nga ari. Apocalipsis 3:21; 5:10.

Uray ti patay met laeng mapucawto. Lucas 20:36.

Panunutenyo man iti uray apagbassit laeng ti maysa a lubong nga awanto ti patayen. Dayta isut pudno a pannacapaipasubli! Dagitoy agdama

a bagitayo, a paiturayan iti kinacapuy, sakit, panagrupsa, ken patay, mabaliwandanto tapno uray caanoman didanto matayen, didanto lumacayen, didanto agsakiten, didanto cumapuyen. 1 Corinto 15:53, 54.

Dagitoy nacapuy, nalap-it, ken napasakit a bagi mapabarodanto a masucog a mapagbalin a maysasping iti nagloriaan a bagi ni Cristo. Filipos 3:20, 21.

Ti daga met mapabaronto nga entero, madalusan iti basol, ket agbalinto a baro a daga. Maipatalged daytoy babaen ti nagdanunan kinaimbag a panangituray ti Dios. Isa. 65:17; 2 Pedro 3:13; Apoc. 21:1; Salmos 37:11.

Iti dayta a baro a daga, a pagtaenganto ti kinalinteg ken talna, addanto naragsac a pagtaengan ken trabajo. Isa. 65:21, 22.

Ti cappia ken kinatalged, ti kinatalna ken agnanayon a panagtalec, isudantot pacailaslasinan ti umay a pagarian. Isa. 32:18.

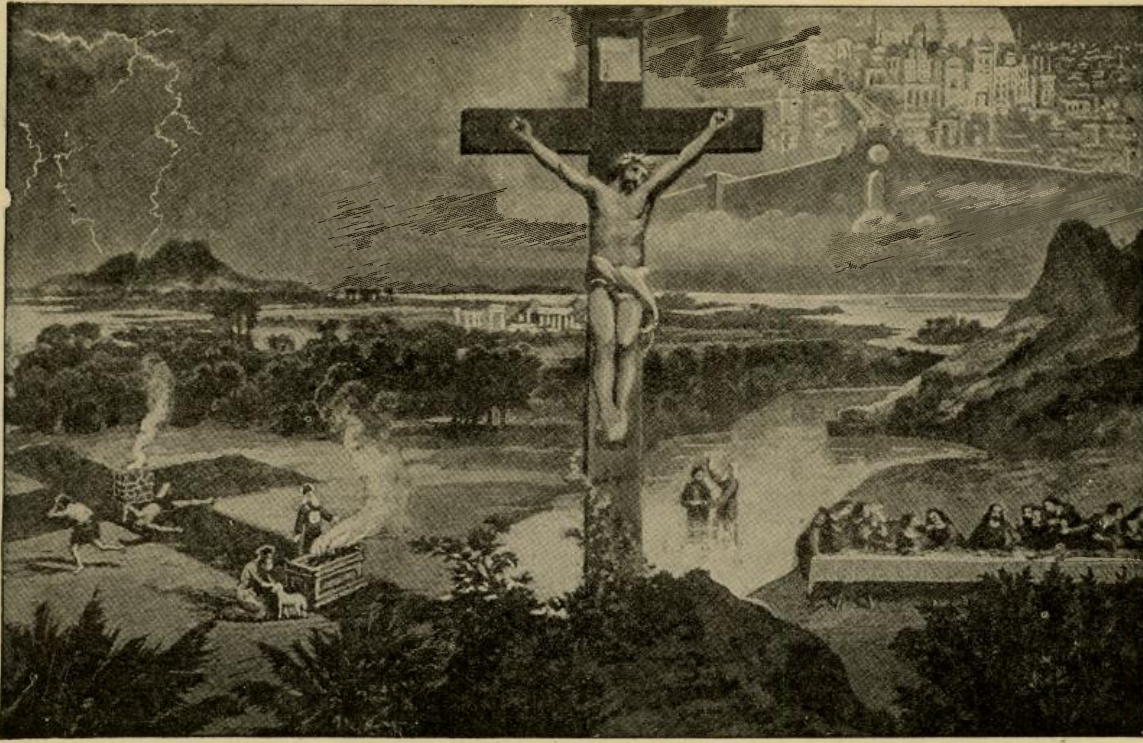
Tunggal tao "aginananto ken agtalananto ket awanto ti inna pagbutngan." Jeremias 30:10; Eze. 34:28; Miqueas 4:4.

Awanto idiy ti panagsalungasing, ranggas, desgracia, wenno panagdadael. Isa. 60:18.

Awanto ti sakit idiy. Amin a akit maparmec ken mapucawto iti agnanayon. Isa. 33:24.

Ket awanton ti patay, ladingit, utut, ken asasug idiy pagarian ti Dios. Apoc 21:4.

Awan castoy a carcari cadagiti plataforma dagiti parpartido wenno campania ti politica. Dagitoy isudat carcari ti camasriban a Dios. Pagaabayenyo man amin dagitoy, ket sacay kitaen ti dagup toy a programa ti Dios. Awan inaramid ti tao wenno mabalin nga aramiden ti tao a macaasping iti dayta. Awan macapada kencuana a nakitatayo wenno nangngegtayo wenno pinanunut-

*“Ti plano ti Dios na-
ibatay iti sagut ni
Jesu Cristo, a Bug-
bugtong nga Anac-
na, isu nga immay
ditoy lubong tapno.
..awitenna ti dusa
ti basol.”*

tayo. Amin dagiti singasing ken car-
cari dagiti tattao bumsag ken cu-
mudrep no mayabayda ditoy.

Ti nganngani iyeg ti Dios atiwen-
na ti madanon dagiti caatiddugan
nga ararapaaptayo. Dagiti banba-
nag a sinaganana nga agpaay cada-
giti agayat kencuana dida nacastrec
iti puso ti tao.

Ti daga a sibubukel ti mapabaron-
to—ket saan a maysa a nacion, may-
sa a continente, maysa a pisi ti globo.

Amin dagiti kinacacaasi, kinaayay-
ay, basol, ranggas, kinakillo, ken pa-
nangirurumen napucawdanton iti ag-
nanayon.

Addanto “social justice” ken pa-
nagpapada iti amin a pannakirelacion
ti tao, agraman naananay a talged,
talna, cappia, ken panagtalec.

Dagiti bagbagitayo mapabarodan-
to. Awanton ti sakit a mangpadas iti
bilegtayo. Ti pannagna ti tiempo a-
wantot maibatina a marca iti bagita-
yo. Agcabanuagtayto nga agnana-
yon. Iti dayta ti bagitayo uray ca-
anoman dinanto mariena ti ut-ut, sa
anton a matay, saanton nga agrupsa.

Ket dagiti pannacabalin ti baro a
biag ditay pay mabalin a balabalaen.
Iti dayta ti bagitayo macapanto ca-
dagiti adu a luglugar a ditay paca-
panan ita. Awanton ti kinacapuy,
kinalap-it, wenna kinacurriteng a
mangsingsinga iti panagtignay ti ba-
gitayo.

No casano daydi bagi ni Jesus idi

nagungar, castanto met ti bagitayo.
Ta isu “pabaroennanto daytoy nanu-
mo a bagitayo, tapno mayasping iti
nadayag a bagina.” Filipos 3:21. U-
maspingtayto kencuana, ket isut ma-
kitatayto a cas ti kinaisuna. 1 Juan
3:2.

Amin a saririt ken rienatayo ma-
danondanto ti cangatoan a pannaca-
balinda. Ragsakentayto ti nagdanu-
nan a salun-at, macaparag-o a bileg,
di maanano a pigsa, ken aglaplapu-
sanan a biag. Ket daytoy agtuloy-
to ken dumegegeto inton aglabas da-
giti rinibribu a tawen. Pudno unay
a dagiti tattao ti Dios “magunodan-
danto ti ragsac ken rag-o, ket ti la-
dingit ken sasainnec agtalawdanto.”
Isa. 35:10.

“Amin ti daga mapnodanto iti glo-
ria ni Jehova.” Numeros 14:21.

Pudno unay a dagiti mapagasatan
a sumrec iti dayta a daga cunaen-
danto: “Dagiti bedbeddeng cadagiti
nacaayayo a disdisso naibatangda
caniac; wen, addaanac iti nasayaat
a tawid.” Salmos 16:6.

Dagiti makipagili iti baro a daga
madamadan a makinkintos ita. Ti
pannacaicarida nga agbiag iti umay
a pagarian ti Dios madaman a mai-
kedkeddeng ita. Ti agnanayon a
tungpal dagiti isuamin madaman a
maipatpato ita.

Ni Cristo immay tapno biruken ken
isalacanna dagiti napucaw. Binirbi-
roenaca, ket nasaracannaca. Igay-at-

na kenea ti biag, nawadwad a biag,
ti awan patinggana a biag. Igay-at-
na kenea ti maysa nga agnanayon a
pagtaengan. Igay-atna kenea dagiti
amin a padpadasec nga iparang ken-
ca iti nacurang ken nacapuy a pa-
mayan.

Ni Jesus natay gapu cadagiti bas-
basolmo. Isu pacawanennacanto no
awatem ti patayna. Isu imbaelayna
ti basolmo ken ti dusam. Ispalenna-
canto iti panagsagabam iti dayta a
dusa no awatem ita ni Jesus a cas
isu ti sunom. Isu inucasna ti senten-
cia ti linteg a maibusor kenea. Icca-
tennanto dayta a sentencia manipud
iti nacabasol ken agbutbuteng a ca-
rarwam no aracupemon ita ti sacrifi-
ciana.

Ni Cristo nangsagana gapu kenea
ti agnanayon a taengmo idiy baro
a daga. Iccannacanto ti titulo ti pa-
nagtagicuam iti dayta a pagtaengan,
ket addanto nawadwad a calintegam
a sumrec kencuana, no sumurotca ita
Kencuana babaen ti panagtulnogmo.
Isu ginatangna ti biag nga agnanayon
gapu kenea. Itednanto kenea dayta
a biag nga agnanayon no isucom ita
ta bagim Kencuana. Ti tiempo ti
agnanayon a pagarian nganngani ad-
da ditoyen. Saanen a maitactac iti
mabayag. “Wen siac umayac a da-
gus,” cunaen ni Jesus. Dica cayat
aya nga isungbat a siraragsac ken si-
papasnec, “Amen Umayca, Apo Je-
sus!” Apocalipsis 22:20.

AMIN a BANAG AGBALINDA a BARO

"No ti maysa a (tao) adda ken Cristo, isu baro a parsua: dagiti banag a daan napalabasdan, adtoy nagbalinda a baro." 2 Cor. 5:17.

Ania ti cayat a sawen ti adda ken Cristo? Ania dagiti banag a daan a mapalabas inton ti maysa a tao adda ken Cristo? Ania dagiti baro a banag a dumteng? Dagitoy isudat valudsud nga adalentayo ditoy.

Umuna, aniada dagiti baro a banag? Dagiti dadduma ipatarusda dayta iti baro a dispensacion. Cunada a dagiti baro a banag isudat baro a tulag, baro a dispensacion, baro a linteg, baro nga iglesia, baro nga ordenanza, ken baro nga Aldaw ti Panaginana.

Ngem ti Nasantoan a Surat dina sasawen dagiti baro a banag babaen ti baro a dispensacion, no di ket ti baro a capadasan ti tao nga adda ken Cristo. Dagiti baro a banag isuda dagiti baro a pannacayanae, baro a pannacaparsua, baro a tao, baro a biag, baro a puso, baro nga isip, baro a pannacabalin, baro a naturaleza, baro nga espiritu, baro a turongen, baro a licliemut ti panagbiag, baro a ragraagsac, baro a pannakibagi, baro a taeder, baro a dalan, baro a pagtungpalan, baro a pagtaengan, ken baro a nagan.

Ania dagiti daan a banag a lumbes inton ti maysa a tao mapadasanna nga agpaypayso ti baro a pannacayanae? Dagiti araramid ti "daan a tao" —ti daan a biag a linalasag. Isuda dagita dagiti panagduyustayo iti lubong, cas nasalaysay iti Colosas 3:5-9: cas pannakicamalala, kinarugit, derrep, dakes a tarigagay, agum, pungtot, gura, kinadakes ti nakem, kinasalawasaw, naalas a sasao a rummuar iti ngiwatyo.

Dagiti daan a banag isuda dagiti aramid ti lasag, a masalaysay iti Galacia 5:19-21: cas pannakicamalala, kinarugit, derrep, panaganito, guranggura, ringringgor, imimun, panagpungpungtot, panagsususic, panagsisina, panangkilkillo ti pammati, apapal, panagbarbartec, panagragragsac nga aglablabes. Dagiti daan a banag

J. C. Stevens

isuda dagiti basbasol a nasalaysay iti Roma 1:29-32: cas kinakillo, kinadakes, agum, dakes a nakem, apal, panagpapatay, ringringgor, ulbod, kina-dangcuc, managuyuyaw, managdadael, manggugura iti Dios, nacuspag, napalangguad, napasiundayag, managparnuay cadagiti dakes a banbanag, nasukir cadagiti dadaekelda, awan isipda, saanda a matalec cadagiti tul-tulag, awan ti ayatda a nacaparsuaan, awan asida.

Dagiti daan a banag isuda dagiti vicio ti lasag — cas panagtabaco, panaginum iti naingel, panagtomar a cancanayon iti droga, ken sabsabali pay a cacasta.

Dagiti daan a banag a lumbes isuda dagiti banbanag nga adda ditoy lubong—" ti derrep ti lasag, ken ti derrep dagiti mata, ken ti kinapalangguad ti panagbiag." 1 Juan 2:16.

Amangan a panagbalbaliw ti maramid iti biag ti maysa a tao inton agpaypayso a mayanae a mabaliwan ket dagitoy daan a banag lumbesda weno rummuarda manipud iti biagna, ket mapabaro dagiti amin a banag.

Toy naindaclan a panagbalbaliw nakitada iti biag dagiti dadduma a taga Corinto. Ni apostol Pablo, iti suratna cadacuada, kinunana: "Dicay ammo aya a dagiti nakillo didanto tawiden ti pagarian ti Dios? Dicay coma maallilaw: uray dagiti manakiabig, uray dagiti agruebab cadagiti laddawan, uray dagiti mannakicamalala, uray dagiti binabai, uray dagiti tumulad cadagiti taga Sodoma, uray dagiti mannanacaw, uray dagiti

naagum, uray dagiti managbartec, uray dagiti managtabbaaw, uray dagiti managpaanae, saandanto a tawiden ti pagarian ti Dios. Ket cacastada idi dagiti dadduma cadaayo: ngem nacalusancayo, ngem napagsantocayo, ngem mapalintegcayo babaen ti nagan ni Apo Jesu-Cristo, ken ti Espiritu ti Diostayo." 1 Cor. 6:9-11. Amangan a gidiat ti sigud a biagda ken ti agdama a biagda. Dagiti daan a banag limbesda, ket amin a banag napabaro.

Ti casta met a panagbalbaliw isu ti nadlawda cadagiti namati a taga Colosas: "Papatayenyo ngarud dagiti camcamengyo nga adda iti rabaw ti daga, nga isuda ti pannakicamalala, ti kinarugit, dagiti derrep, dagiti dakes a tarigagay, ken ti agum, Gapu cadagitoy a banag umay ti pungtot ti Dios cadagiti annae ti kinasukir: Cadacuada nagnacay met idi naminsan idi nagbibigcayo cadagitoy a banbanag; ngem ita, idianyo coma metten amin dagitoy a banbanag: pungtot, gura, kinadakes ti nakem, kinasalawasaw, naalas a sasao a rumuar iti ngiwatyo: Saancayo nga agiinnulbod, yantangay inuc-sobyoy daydi tao a lacay agraman dagiti araramidna, ket incawesyo ti tao a baro, isu a mapabpabaro iti pannacaammo nga umasping iti daydiay narsua keneuana." Col. 3:5-10.

Toy dackel a panagbalbaliw isu ti pangammoan iti pannacapabaro ti pannacayanae. Dagiti namindua a nayanac a tattao saandan a magna a myannurot cadagiti sigud a rierienada. "Dagidi banbanag a cagurada idi eua, ita ayatendan; dagiti banbanag nga ayatenda idi eua, ita caguradan. Ni natangsit ken manangipapati agbalin a naemma ken nacumbaba iti pusona. Ni ubbaw ken nacuspag agbalin a napasneec ken di nalataw. Ni mammartec saan nga agbarteken, ket ni narugit agbalin a nadalus. Dagiti ubbaw a cadecadawan ken modmoda ti lubong maiwalindan. . . . Awan ti pammaneceneec iti pudno a panagbabaw, no awan ti panagbalbaliw."

Maysa a lalaki adda dadackelna a managbartec. Isu nayanac idi madama a nabartec ni inana. Idi ubing pay toy a lalaki, isut pagtalnanen ni inana babaen ti panangaprosna cadagiti bibig ti ubing iti ramayna a naideppel iti arac. Talaga a toy a lalaki nagbalin met a mammartec, ket ti rupana canayon a nalabaga gapu iti arac. Nagduyus met a nagbalin a criminal, ket nagian iti adu a tawen iti pagbaludan. Calpasan ti panagawidna a naggapu iti pagbaludan, daedackel manen a nacababain dagiti inaramidna. Isut ayayamna ti panagaramidna iti crimen wenno basol. Nagbalin a timmawa ken nalaad, ket awan ti gayyemna. Ngem iti naminsan nga aldaw naisarong iti maysa a gimong ti evangelio. Tinimudna dagiti cancanta, carcara-rag, ken cascasaba. Idi naited ti awis, ti lalaki napan iti sango, nagparintumeng, ket sibababawi a nangyasug, "Dios mangngaasica caniac a managbasol." Ti napalabasna nareg-reg a cas itay maysa a pagananay a rotrot. Dagiti daan a banag limbesda, ket adtoy napabaro amin a banag. Aginggat ipapatayna, toy a lalaki nagbiagen a matalec ken nagbalballigi a Cristiano. Napabaro a parsua ken Cristo Jesus.

Ti naaramid keneuana isut pagarigan laeng dagiti adu a sabsabali a napabaro gapu iti pannacabalin ti evangelio ni Cristo. Ti Dios saan a mangidumduma cadagiti tattao. No ti casta a panagbalbaliw nabalina naaaramid iti biag ti maysa a lalaki a casta, mabalina met a maaramid iti biag ti tunggal maysa a sumuco ken Cristo. "Cadagiti amin nga immawat keneuana, iniccanna ida ti calintegan nga agbalin nga anac ti Dios, cadagidiay a mamati iti naganna." Juan 1:12.

Ti Panagtabaco....

(*Catuloy ti Pagina 3*)

cataoan. Ngem ammomi a ti tabaco macaranggas. Dagiti nalatac nga a-utoridad, agraman ni agdindinamag a Dr. Pitkin, pinattada a ti tabaco ipababana iti 15 porciento ti kinalaing ti isip ti agtabaco. Wen, ta macapabuntog iti reflexion a trabaje ti utec, macasingsinga iti pannacaaramid ti trabaje a kiddawenna ti sirib

ken kinajusto, trabaje man ti isip ken dagiti laslasag. Cas pagarigan, ti cadawyan nga umaayam iti golf, nga agtababaco inton agayayayam, mansansan a dina mabigbig ti icacapuy ti lainna. Ti escribiente nga agaywan iti cuenta dina maaramid ti caimbagan a trabajona no agtabaco cabayatan ti horas ti oficina. Nasaysayaat ti trabaje a maaramidna no saan nga agtabaco a pulos, agsipud ta dagiti maibunga ti nicotina agbatida iti adu nga horas calpasan ti pannacaiyuneg ti sabidong.

Ngem no kitaen manipud iti bagkita ti pagsalun-atan, pagginawaan, ken pagragsacan ti caaduan, ken ti panagpaut ti biag, adda nasken unay a pacaangayanmi iti maibunga ti nicotina a pagbetedenna dagiti arterias a mangrasracion ti oxigeno ken taraon cadagiti napateg nga organo ti bagi. Adu dagiti inaramidmi a padas ken naimatangananmi a pammanecnec ti casta a panangsingsinga nga ibunga ti tabaco. Caaduan cadagiti nairuam nga agtabaco ammoda a ti panagtabacoda macapacapuy iti pusoda. Ti panaganges iti ababa saan nga agtaud iti ibabassit ti malaun ti bara, no di ket agtaud iti nacapuy a panagtrabajaje ti puso. Dagiti atleticos saanda nga agtabaco agsipud ta ti nicotina ti tabaco singsingaenna ti pannacairacion ti dara iti lasag ti puso. Dagiti arterias a coronary isudat mangiracion itoy a dara, ket dagiti sangsangada mapanda iti amin a paset ti bagi.

Dagiti padas nga inaramid da Doctor Wright ken Moffat, idiay Post-Graduate Hospital ti Nueva York, papatien unay. Inaramidda ti nasuroc a siam a pulo a padas cadagiti cadawyan a managtabaco, ket nadup-talanda, nga uray casano cabayag ti panagtabaco dayta a tao, ti temperatura dagiti murdong ti ramay ti ima ken sacada, lumamlamiis iti 5.3 grados a promedio, calpasan ti panagtabacoda iti maysa a cigarrillo. Ti caaduan a lamlamiisanda isut 15 grados. Toy nga ilalamiis ti temperatura isut ibunga ti pannacaipabassit ti dara a mairacion, gaput panagbeted dagiti murdong dagiti arterias iti ramay. Da Doctor Maddock ken Col-ler a taga Universidad ti Michigan pinasingkedanda dagitoy a maibunga iti adu met a panagpadas nga inara-

midda a nagsasaruno. Napaliwda met a ti pulso pimmarpartac ket ti grado ti duron ti dara ngimmatngato cabayatan ti panagtabaco dagiti nag-padasanda.

Idinto ta icutantayo dagiti adu ken nabatad a dakes a maibunga ti panagtabaco, ket sa bassit dagiti pagduaduaan nga imbag a maibunga ti panagtabaco, ti maysa a manakem a tao dina rigaten nga ikeddeng ti ibubusorna iti panangaramat iti tabaco.

DAMDAMAG

(*Catuloy ti Pagina 16*)

"Bangonentayto ti maysa a dackel a Reich wenno gobierno ti talna, ken trabaje, ken kinarang-ay, ken cultura."

Sino ti Mangsalaenib iti Filipinas?

No bilang adda manggubat iti Filipinas, sino ti mangsalaenib keneuana? Ni Secretario Knox ti Marina ti Estados Unidos cunaenna a cas ti cabayag ti caad-da bandera Americana nga agcaycayab iti ngato ti Filipinas, ti marina ti E. U. "sisasagna a mangsalaenib keneuana."

Maysa a nabiti pay nga articulo editorial ti "Washington (D. C.) Post," cunaenna iti gimong dagiti sabsabali a banag:

"No mayannurot cadagiti agdama a plano, ti Filipinas awatennanto ti independenciana no 1946. Iti dayta a tiempo mabalina a ti casasaad dagiti nasnacion ken ti defensa ti Filipinas isu tay mangpaawat a toy a nacion agwayawaya iti aniaman nga amames ti mangcabil keneuana.

"Ngem amin dagiti agdama a pagilasinan isingasingda a dagiti ulep ti bagio iti laud ti Pacifico aggununayda nga umasideg nga umasideg iti Filipinas lugar nga umadayuda nga umadayu. Ti panangoepar ti Japon iti Indo-China inaramidna ti Filipinas a cas naipad-ingalngal iti nagbaetan dagiti territorio nga iturturayan ti Japon. Ket ti Filipinas rimsua a maysa a macasulisog a premio ti sinoman a cumabil keneuana."

Pagtaengan ken Salun-at

Tawen 26, Enero, 1941, No. 1

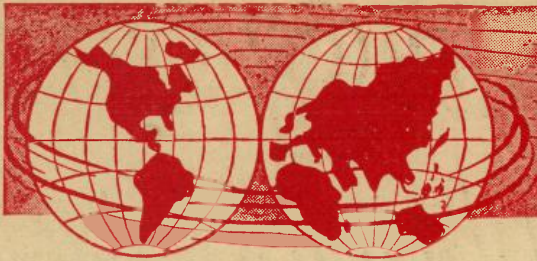
E. J. Urquhart—Editor
Associates: J. A. Leland, H. C. Honor
M. D., R. R. Figuhr, R. Villanueva,
J. Suban.

Bayad ti Panagpaitulod:

Innem a bulan	.60
Macatawen	₱1.00
Maysa a copia	.10

Iti ruar ti Filipinas nanginngina. Inton kiddawenyo ti pannacabalbaliw ti direccionyo, pangaasiyo ta ibagayo nga agpadpada ti daan ken ti baro a direccionyo.

PHILIPPINE PUBLISHING HOUSE
Box 813, Manila.

DAMDAMAG

Cometa Cunningham

Dipay nabayag ni Leland E. Cunningham, a taga Observatorio ti Harvard, idi mingmingminganna dagiti retrato ti langit nga imalana babaen ti tulong ti daekel a telescopio, nadlawna ti maysa a bassit a sinan tulnee iti maysa cadagiti negativo. Ti adadda pay a panangusigna impakitana a daydi isut retrato ti maysa a cometa.

Ti cometa isut maysa a bagi iti langit a nagipos iti cas la sagad. Ti maysa a cometa a napanaganan iti Halley limmabas ditoy asideg ti daga idi 1910.

Toy baro a cometa seguro a mapanangananto iti Cunningham, a pangpadayawda iti nacadisubrir kencuana. Ti cadayuna ita iti daga agarup 200,000,000 millas, ngem agtartaray nga ag'urong iti daga iti agarup 13 millas iti maysa a segundo, ket pumardas a pumardas ti tarayna. Mainanama nga iti di mabayag isut makitatayon babaen ti pannacaaramat dagiti cadawyan a largavista, ket inton rabii ti Febrero makitanton ti silalamolamo a mata. Ti caraniagan a panagparangra dumtengto no Enero. Iti dayta a tiempo addanto iti laud nga abagatan ti langit, iti asideg ti constilacion a Sagittarius. Isunto dayta ti caraniagan a cometa a makita nanipud panagparang ti Halley. Ti ulona naranraniagto ngem aniaman a bitwen wenna planeta, ket ti iposna segadennanto ti daekel a paset ti tangatang. Inton adda iti distancia a makitan a nalaiing, ti pardas ti tarayna agarup 30 millas iti maysa a segundo. Ti cassitgan a madanonna inton agsalliwasiwda iti daga isut agarup 50,000,000 millas.

Addanto ngata Tallo a Daekel nga Imperio a Lumung-aw nga Aggapu iti Agdama a Gubat?

No mayalubog iti kinuna ni Dr. Clinton Howard, a profesor ti historia ti Universidad ti California, addanto can tallo a dadaekel nga imperio a lumung-aw nga aggapu iti agdama a gubat ti lubong, ngem ti Europa nga iturayan ti Alemania saan nga isu ti maysa cadauada. Cunana a dagiti tallo nga imperio a masuesucog ita, isudanto dagitoy:

1. Imperio Anglo-Americana, a may-santo a federal, a nasursuroan ti sirib ti baybay, ket ti fuerza ti baybay isu ti daekel nga aramatenna iti comunicacion ken igamna a pagdefensa wenna pangcabil.

2. Imperio Ruso-Siberia, nga ubing pay laeng ita iti kinabaenang ken kinatao.

3. Imperio Sino-Japonesa, ngem di pay ammo no Inchie wenna Japon ti mangiturayto.

Patien ni Dr. Howard a ti imperio

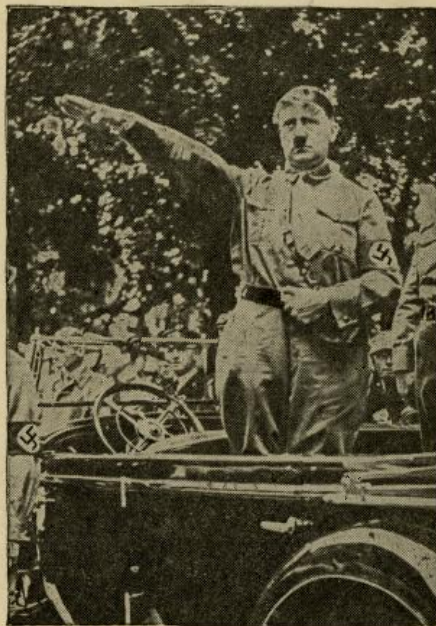
Anglo-Americana mabalin a lumung-awto iti maysa cadagitoy dua a wagas:

1. Gaput nadedeckket a panagtinnulong ti Breña ken Estados Unidos.

2. No cas pagarigan marba ti imperio ti Breña, gaput pannacareorganizar dagiti paspaset dayta nga imperio iti lawlaw ti Estados Unidos.

"Cas rumsuanto a bunga toy agdama a gubat," cunaen ni Dr. Howard, "ti Europa matdanto a marba iti economia ken espiritu. Mabalin a ti dadduma a pasetna umayto iti babaen ti panangituray ti Alemania, ngem nalaelaea a pasien nga umaydanto iti babaen ti panangituray ti imperio Anglo-Americana wenna Ruso-Siberia.

"Uray ania ti mapasamae, ti panangi-

Ni Adolf Hitler

turay ti Europa iti lubong ti baybay nacaseseguro a marbanto ken maawanto. Ti Europa mabelin nga agtuloy a centro ti cultura, ngem ti pategna maipapan iti politica ken industria mapucawto.

"Ti sistema ti pammirac ken industria ti Alemania malusitto gaput pananglipit dagiti napigsa a caarrubana, wenna ti Anglo-Americana ken Ruso-Siberia."

Ni Hitler Sitalaged nga Agballigi

Ni Adolf Hitler, iti palawagna iti sangoanan dagiti trabajador idiy Berlin idi Diciembre 10, insawangna manen ti pammatina iti panagballiginto ti Alemania iti Breña iti camaudianan. Iti gimong dagiti adu a sabsabali, kinunana:

"Aramidentayto ti masapul nga aramiden. Urayentayto ti horas inton ti rason isu ti agballigi. Uray ania ti mapasamae, ti Alemania isunto ti agballigi iti daytoy a gubat.

"Saanae a maysa a lalaki a sumardeng a makigubat a diae icyog ti balligi. Siac met laeng a cas ti casisigudeo, uray ania ti cunaen dagiti periodico a gangannaet. Canayon a sinasaoc a ti sao a sumuco saan a masaracan iti uneg ti dicionariotayo. Diae cayat ti makigubat, ngem no mapilitae a tumapog iti gubat, makirupaecto aginggat adda matda a nabag nga anges caniac. Ket mabalineo nga ipanguloan toy a gubat agsipud ta ammoe a dagup dagiti umili nga Aleman addada iti lieudae. Siac ita ti mangbambantay iti masabayan a biag dagiti Aleman.

"Inrugic toy di maputput a trabaje, agsipud ta ammoe a masapul a maaramid. Ti biageo ken salun-atco awan ti valeda caniac. Ammoe a ti buyot dagiti Aleman, dagiti soldados ken oficialesna, agtaderda iti lieudae iti castoy a panagespiritu.

"Iti sangoanan ti lubong agparangae a cas mangababae gapu cadagiti awanan, ket diae mabalin nga annogoten dagiti inapparati dagiti sabsabali nga isudat akinecua cadaeiti inagawda idi napan a sumagpupulo ken sumagmamano gasut a taxen laeng, aglalo cadagiti tinacawda cadatayo.

"Tentantayo dagiti caimbagan a soldados iti lubong ken dagiti caimbagan nga igam iti lubong. Isu daytoy ti maysa a nacaigiddiantatayo idi sangalubongan a gubat. Ti sabali a gididiat, adadu dagiti bala ken polvora nga inaramideo ngem ti masapultayo. Awan a pulos ti paricutayo ita maipapan cadagiti bala ken polvora. No maipanggep iti daytoy a banag nacasaganatayo a makigubat ket num'gipigsanto ti panangecabitayo iti Inglaterra iti tunggal rabii.

"Apaman a mangabactayo iti gubat, isardengtayton ti agfabrica cadagiti cañon. ket rugiantayton ti agrabajoy iti pagimbagan ti talna. Iti dayta ipakitatayto iti lubong no sino ti apo, no ti nuonan wenna ti trabaje, ket iti dayta, ti daekel nga Alemania bumangonto a cas intagtagainep ti daekel a vumeverso. Isuntot Alemania nga ayaten a siraragsac dagiti amin nga annaena a lallaki; ngem no adda ageuna a daytoy isut maysa la a tagtagainep ti masabayan ken namnamae, no casta isungbateo nga idi rinugiae ti magna a cas maysa a soldado a dida amammo binangonco ti cadaclan a masabayan a cacuyog ti cadaclan a namnama.

"Ti namnamae natungpal. Ti nabiiit pay impadoc awan pategna no maidilig iti nalpascon a nalieudan. Ti dalan a naggapu iti kinasoldado a nagbalin a pangulo ti maysa a naeion seguro a narigrigat ngem ti dalan nga agturong iti napasnee ken ninamnama a talna.